

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANESİ KULLANICILARININ BİLGİ
KAYNAĞI TERCİHİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RAŞİT SÜZER

Ankara-2020

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANESİ KULLANICILARININ BİLGİ
KAYNAĞI TERCİHİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RAŞİT SÜZER

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DOĞAN ATILGAN

Ankara-2020

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANESİ KULLANICILARININ BİLGİ
KAYNAĞI TERCİHİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. DOĞAN ATILGAN

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı

Prof. Dr. Doğan ATILGAN

Prof. Dr. Sacit ARSLANTEKİN

Doç. Dr. Mustafa BAYTER

Tez Savunması Tarihi: 25.06.2020

T.C.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Prof. Dr. Doğan ATILGAN danışmanlığında hazırladığım “Üniversite Kütüphanesi Kullanıcılarının Bilgi Kaynağı Tercihi (Ankara-2020) ” adlı yüksek lisans tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih: 26.06.2020

Adı-Soyadı: Raşit SÜZER

ÖNSÖZ

Bilim ve teknolojinin gelişmesiyle beraber elektronik kaynaklar hayatımıza girmiş ve kullanıcıların bilgiyi işleme, kaydetme, arama, kullanma, paylaşma ve bilgiye erişim etkinliklerini değiştirmiştir. Bununla beraber basılı kaynaklarda yayınlanmaya ve kullanılmaya devam etmiştir. Elektronik ve basılı kaynakların kullanım şekli ve oranı; yayının türüne, ulaşılabilirliğine, kişinin yaşına, kullanma amacına vb. birçok değişkenden etkilenmektedir.

Kütüphaneler artan elektronik ve basılı kaynakları kontrol edebilmek, bütçelerini yeterli bir şekilde düzenlemek, dermenin niteliğini sağlamak, kaynaklarının kullanıcılar tarafından daha verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla elektronik ve basılı kaynakların seçimini birtakım unsurları göz önüne alarak karar vermelidir.

Araştırma amacı üniversite kütüphanelerinin derme geliştirme sürecinde temin edilecek kaynakları belirlemek için üniversite kütüphanesi kullanıcılarının basılı ve elektronik bilgi kaynağı tercihlerinin incelenmesi ve basılı ve elektronik kaynak tercihlerine ilişkin değişkenlerin belirlenmesidir. Bu amaçla anket oluşturulmuştur. Anketin ilk bölümünde katılımcıların basılı ve elektronik kaynak tercihlerini etkileyen nedenleri belirlemek için 3'lü likert ölçeği ile hazırlanan 14 adet soru sorulmuştur. İkinci bölümde ise katılımcıların yayın türlerine göre elektronik ve basılı kaynak tercihlerini işaretlenmeleri istenmiştir. Araştırmanın evren ve örneklemi için Karabük Üniversitesi seçilmiştir.

Elde edilen veriler SPSS 25 programı ile analiz edilmiştir. Ölçeğin geçerlilik, güvenilirlik ve normallik analizleri yapılmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerine göre elektronik ve basılı kaynak tercihleri değişip değişmediğini belirlemek için Ki-kare (Chi-square) testi uygulanmış ve veriler testin sonucunda çıkan anlamlılık ve yüzde değerlerine göre yorumlanmıştır.

Elektronik ve basılı kaynak tercihleri ve bu tercihleri etkileyen nedenler katılımcıların demografik özelliklerine, yayını türüne, yayının kullanım amacına, kullanıcı tarafından kaynağın kullanım yatkınlığı ve alışkanlığı gibi nedenlerden dolayı farklılaştığı görülmüştür. Veriler çalışmanın tartışma ve sonuç bölümünde değerlendirilmiş ve son olarak üniversite kütüphanelerine yönelik öneriler verilmiştir.

Tez çalışmamın başından sonuna kadar bana yol gösteren, çalışmamın hazırlanmasında desteklerini esirgemeyen, bu çalışmamın ortaya çıkmasında bilimsel katkısı, gösterdiği ilgi ve anlayıştan dolayı tez danışmanım ve kıymetli hocam Prof. Dr. Doğan ATILGAN hocama, çalışmama yaptıkları katkılardan dolayı değerli jüri üyeleri Prof. Dr. Sacit ARSLANTEKİN ve Doç. Dr. Mustafa BAYTER hocalarıma, maddi ve manevi olarak hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen kıymetli aileme ve dostlarıma ve beraber çalıştığım Karabük Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı personeli iş arkadaşlarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	iv
TABLolar DİZİNİ.....	v
KISALTMALAR.....	viii
1. BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Konunun Önemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Hipotezler ve Araştırma Soruları	3
1.3.1. Araştırma Soruları	3
1.3.2. Hipotezler	3
1.4. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları	4
1.5. Araştırmanın Yöntemi.....	4
1.6. Araştırmanın Düzeni	5
1.7. Yararlanılan Kaynaklar	6
2. BÖLÜM.....	7
BİLGİ KAYNAKLARI	7
2.1. Bilgi Kaynaklarının Sınıflandırılması	8
2.1.1. Basılı Kaynaklar	8
2.1.2. Elektronik Kaynaklar	9
2.2. Bilgi Kaynakları Kullanım Eğilimleri.....	11
2.2.1. Elektronik ve Basılı Kaynakların Avantajları ve Dezavantajları.....	19
3.BÖLÜM.....	25
BULGULAR VE DEĞERLENDİRME.....	25

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	25
3.1.1. Veri Toplama Yöntem ve Araçları.....	26
3.1.2. Analiz Yöntemi.....	27
3.2. Araştırma Buguları.....	28
3.2.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	28
3.2.2. Ölçeğin Geçerlilik, Güvenilirlik ve Normallik Analizleri.....	29
3.3. Örneklem İlişkin Bugular.....	32
4. BÖLÜM.....	58
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	58
4.1. Tartışma ve Sonuç.....	58
4.2. Öneriler.....	60
KAYNAKÇA	63
EKLER.....	67
ÖZET.....	73
SUMMARY.....	74

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Rod-Welch, Weeg, Caswell, Kessler Çalışması E-Kitap Formatında Tercih Edilen Kitap Türleri.....	13
Şekil 2. Rod-Welch, Weeg, Caswell, Kessler’ Çalışması Kağıt/Basılı Formatında Tercih Edilen Kitap Türleri.....	13
Şekil 3. Rowlands, Nicholas, Jamali ve Huntington Çalışması E-Kitap Formatında Tercih Edilen Yayın Türleri.....	14

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Anuradha ve Usha Çalışması E-kitap Formatında Tercih Edilen Kitap Türleri.....	14
Tablo 2. Rowlands, Nicholas, Jamali ve Huntington Çalışması Akademik Duruma Göre Tercih Edilen E-Kitap Türleri.....	15
Tablo 3. Wu ve Chen Çalışması Alanlara Göre E-Kitap Formatında Tercih Edilen Yayın Türleri.....	16
Tablo 4. Cumaoğlu, Saçıcı ve Torun Çalışması Fakültelere Göre E-kitap Okuma Alışkanlıkları.....	18
Tablo 5. Cumaoğlu, Saçıcı ve Torun Çalışması Fakültelere Göre E-kitapların Okuma Amacı.....	18
Tablo 6. Dijital Kütüphanelerin ve Geleneksel Kütüphanelerin Algılanan Avantajları.....	20
Tablo 7. Dijital Kütüphanelerin ve Geleneksel Kütüphanelerin Algılanan Engelleri.....	20-21
Tablo 8. Dijital Kütüphanelerin ve Geleneksel Kütüphanelerin Kullanımını Etkileyen Durumlar.....	21
Tablo 9. Homojen ve Homojen Olmayan Evrenler İçin Örneklem Büyüklükleri...	25-26
Tablo 10. Geçerlik ve Güvenilirlik Ölçme Yöntemleri.....	28
Tablo 11. Örneklem Demografik Dağılımı.....	29
Tablo 12. Ölçeğin Güvenilirlik Değerleri.....	31
Tablo 13. Genellikle Basılı Kaynakları Okumayı Tercih Ederim Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	33
Tablo 14. Basılı ve Elektronik Kaynak Tercihim Yayının Türüne Göre Değişiklik Gösterir Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	34

Tablo 15. Araştırma Yaparken Elektronik Kaynak Kullanımı Kolay Olduğu (kopyala, yapıştır, aradığını kelimeyi veya metni bulma, paylaşma vb. gibi seçenekler) İçin Elektronik Kaynakları Tercih Ederim Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	35
Tablo 16. Basılı Kaynaklara Göre Elektronik Kaynaklar Kolay Ulaşılabilir, Taşınabilir, Saklanabilir Olduğu İçin Elektronik Kaynakları Tercih Ederim Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	36-37
Tablo 17. Elektronik Kaynak İçin Yeterli Donanım ve Ekipmanımın Olmaması Beni Basılı Kaynaklara Yönlendiriyor Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	37-38
Tablo 18. Elektronik Kaynakların Sunulduğu Platformların Karmaşıklığı ve Bu Platformlara Bağlanmada Yaşadığım Zorluklar Beni Basılı Kaynaklara Yönlendiriyor Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	39
Tablo 19. Daha Önceki Araştırma Yapma, Okuma, Yazma vb. Alışkanlıklarım Beni Basılı Kaynaklara Yönlendiriyor Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	40
Tablo 20. Basılı Kaynakları Kullanmaya Daha Yatkınım Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	41-42
Tablo 21. Elektronik Kaynağı Kullanırken Metne Yeterince Odaklanamam Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	43
Tablo 22. İstedğim Bilgiye Eriştiğim Zaman Kaynağın Basılı veya Elektronik Olması Fark Etmez Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	44
Tablo 23. Aynı Kaynağın Hem Basılısı Hem de Elektroniği Varsa Basılı Kaynağı Tercih Ederim Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	45
Tablo 24. Basılı Kaynak Üzerinde Karalama, Altını Çizme, Not Alma Gibi Şeyler Yapabildiğim İçin İlk Önceliğim Basılı Kaynaklardır Anket Sorusu Cevap Tablosu..	46
Tablo 25. Akademik Yayınlarda Basılı Kaynakları Tercih Ederim Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	47
Tablo 26. Edebi Yayınlarda Basılı Kaynakları Tercih Ederim Anket Sorusu Cevap Tablosu.....	48
Tablo 27. Bilimsel Kitaplar Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu.....	49
Tablo 28. Edebi Kitaplar Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu.....	50

Tablo 29. Bilimsel Dergiler Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu.....	51
Tablo 30. Edebi Dergiler Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu.....	52
Tablo 31. Gazete Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu.....	53
Tablo 32. Ders Kaynakları Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu.....	54
Tablo 33. Referans Kaynakları Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu.....	55
Tablo 34. Yazma ve Nadir Eserler Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu.....	56
Tablo 35. Tezler Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu.....	57
Tablo 36. Üniversite Kütüphaneleri Elektronik ve Basılı Kitap Sayıları.....	60

KISALTMALAR

KMO: Kaiser Meyer Olkin

TÜBA: Türkiye Bilimler Akademisi

ODLİS: Online Dictionary for Library and Information Science

SPSS : Statistical Package for Social Sciences

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Konunun Önemi

Dünyadaki teknoloji, sanayi ve endüstri yarışının hız kazanmasıyla beraber bilgiyi elde etme çabası değer kazanmıştır. Bilginin yaşamın her alanına girdiği ve vazgeçilmez olduğu günümüz toplumlarında bilgiyi elde eden, kaydeden, sınıflayan, bilginin denetimini sağlayan, bilgiye erişebilen ve doğru bir şekilde kullanan toplumlar dünya yaşamına yön vermiştir.

Bilgi toplumunun vazgeçilmez unsurlarından biri kütüphanelerdir. Kütüphaneler bilginin ve/veya bilgi kaynağının derlendiği, kaydedildiği, saklandığı, düzenlendiği, denetiminin sağlandığı ve kullanılması için kullanıcılara sunulduğu merkezlerdir. Kütüphaneler bilgi toplumundaki işlevlerini yerine getirebilmek için hizmet verdiği kitlenin bilgi ve/veya bilgi kaynağı ihtiyacını karşılamalıdır.

Teknolojinin gelişmesi ile hayatımıza giren mobil cihazlar, internet, bilgisayar ve diğer teknolojik ürünler bilginin yayımını ve elde edilebilirliğini arttırmış ve klasik kütüphane kavramını sorgular hale getirmiştir. Bu değişim üniversite kütüphanelerini daha fazla etkilemiştir. Çünkü araştırma kütüphaneleri olan üniversite kütüphaneleri sürekli değişen ve gelişen dinamik bilgiyi kontrol etmek amacıyla da kurulan

kütüphaneler olup, bu bağlamda üniversitedeki öğrenci ve akademisyenlere hitap etmektedir. Üniversite kütüphaneleri akademik anlamda sistemli, düzenli bilimsel bilgiyi kullanıcılarına ulaştırır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişim ve değişim yayıncılık sektöründe değişimlere neden olmuş ve manyetik-fotoğrafik materyaller, mediatik materyaller (görüntü, ses vb.) ve elektronik yayın gibi kavramları hayatımıza sokmuştur. Elektronik kaynak sayılarının artmasıyla beraber kütüphaneler, koleksiyonlarını elektronik kaynaklar ile zenginleştirmiş aynı zamanda koleksiyonlarına basılı kaynakları da dahil etmeyi ihmal etmemişlerdir. Elektronik kaynaklarının ve dijital kütüphanelerin gelişmesi ve yaygınlaşması öğrencilerin ve akademisyenlerin basılı kaynakların kullanma şeklini etkilemiş ve değiştirmiştir.

Kullanıcıların elektronik ve basılı kaynak kullanma şekli farklı tercihlere sahiptir. Üniversite kütüphaneleri çok sayıda basılı ve elektronik kaynakları kullanıcılarına sunmaktadır. Kullanıcıların basılı ve elektronik kaynak tercihleri kaynağın kullanımın kolaylığının yanı sıra kullanıcıların tercihleri etkileyen farklı algı ve davranışlarında incelenmesi gereklidir. Kaynak kullanım şekli ve oranı; yayının türüne, ulaşılabilirliğine, kişinin yaşına, kullanma amacına vb. birçok değişkenden etkilenmektedir. Kütüphaneler artan elektronik ve basılı kaynakları kontrol edebilmek, bütçelerini yeterli bir şekilde düzenlemek, dermenin niteliğini sağlamak, kaynaklarının kullanıcılar tarafından daha verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla elektronik ve basılı kaynakların seçimini bir takım unsurları göz önüne alarak karar vermelidir. Bu amaçla çalışmada üniversite kütüphanesi kullanıcılarının basılı ve elektronik kaynak tercihleri ve bu tercihlere ilişkin nedenler üzerinde durulacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırma amacı üniversite kütüphanelerinin derme geliştirme sürecinde temin edilecek kaynakları belirlemek için üniversite kütüphanesi kullanıcılarının basılı ve elektronik bilgi kaynağı tercihlerinin incelenmesi ve basılı ve elektronik kaynak tercihlerine tercihlere ilişkin değişkenlerin belirlenmesidir.

1.3. Hipotezler ve Araştırma Soruları

Üniversitelerin dünyadaki bilimsel çalışmaları ve yenilikleri yakından izleyebilmesi, onun bir organı olan kütüphanesi aracılığı ile gerçekleşmektedir. Üniversite kütüphanesi hizmet verdiği üniversite personeli ve öğrencilerinin bilgi kaynağı ihtiyacını karşılamalıdır. Araştırmada üniversite kütüphanelerindeki elektronik ve basılı kaynak gereksinimlerinin daha verimli ve ihtiyaca yönelik olarak karşılanabilmesi için araştırma soruları şu şekilde hazırlanmıştır:

1.3.1. Araştırma Soruları

- Üniversite kütüphanesi kullanıcıları (akademik, idari personel, öğrenci) genel olarak basılı yayınları mı yoksa elektronik yayınları mı tercih ediyor?
- Aynı kaynağın elektronik ve basılı olmasına göre okunma oranları değişiyor mu?
- Üniversite kütüphanesi kullanıcıları (akademik, idari personel, öğrenci) hangi tür yayınlarda basılı hangi tür yayınlarda elektronik kaynakları tercih ediyor?
- Kullanıcıların demografik unsurlarına (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi vs.) göre basılı yayın ve elektronik yayın tercihleri değişiyor mu?

1.3.2. Hipotezler

Belirlenen araştırma soruları çerçevesinde araştırmamızın ana hipotezi; “Üniversite kütüphanesi kullanıcıları basılı ve elektronik kaynak tercihleri kullanıcı demografik özelliklerine göre değişmektedir” olarak belirlenmiştir. Ana hipotez çerçevesinde alt hipotezler şu şekilde belirlenmiştir.

- Kullanıcıların basılı ve elektronik kaynak tercihleri yayının kullanım amacına göre değişmektedir.

- Kullanıcıların araştırma alanlarına göre elektronik ve basılı kaynak tercihleri değişmektedir.

- Kullanıcıların basılı ve elektronik kaynak tercihleri ve bu tercihlere yönelik nedenler kullanıcıların basılı ve elektronik kullanıma olan yatkınlıkları; kaynağın kullanım amacı, türü ve kullanım kolaylığı gibi bir çok değişkenden etkilenmektedir.

1.4. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırma için Karabük Üniversitesi seçilmiştir. Karabük Üniversitesi kütüphanesinde görevli olunmasından dolayı bu üniversitedeki kullanıcıların kütüphaneyi kullanma eğilimleri üzerine daha çok hakim olunması. Ayrıca zaman ve maliyet açısından da tasarruf sağlanmasını kolaylaştırdığı için Karabük Üniversitesi bu çalışmanın kapsamı ve sınırlılığı olarak seçilmiştir.

Bu araştırmada Karabük Üniversitesi seçilmesinin ayrıca sebepleri; Karabük Üniversitesinde Sosyal, Fen, Sağlık, Mühendislik, Tıp, İlahiyat vb. birçok alanda Fakültenin (Hukuk ve Eğitim Fakültesi hariç), bölümün, yüksekokulun ve enstitünün bulunması ve bundan dolayı araştırma yapılabilecek yeterli sayıda ve farklı kullanıcı kitlesinin olmasıdır. Araştırmanın evren ve örnekleme için Karabük Üniversitesi Kütüphanesi kullanıcıları olan akademik ve idari personel ve yüksek lisans-doktora-lisans-önlisans öğrencileridir.

1.5. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada ‘betimleme yöntemi’ kullanılmıştır. *“Betimleme yöntemi olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan incelemelerdir. Bunlar nedir? sorusuna*

cevap bulmaya yöneliktir. Bununla mevcut durumlar, koşullar, özellikler aynen ortaya konmaya çalışılır. Betimleme araştırmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedefler (Kaptan, 1995, s.59)''.

Çalışmada ‘Anket Tekniği’ uygulanmıştır. “Anket tekniği, birinci elden veri toplanması amaçlanan araştırmalarda en çok kullanılan tekniktir. Soruların hazırlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde özenle yapıldığında sonuçları en güvenilir ve hata payı en az olan araştırma tekniğidir (Aziz, 2010, 83)”. Ankette kullanıcı kitlesi dört gruba ayrılarak (akademik ve idari personel ve yüksek lisans-doktora-lisans-önlisans öğrencileri)sorular sorulmuştur. Ankette katılımcıların yayın türlerine göre elektronik ve basılı yayın tercihlerini ve bu tercihlere ilişkin değişkenlerin belirlenmesi için sorular hazırlanmıştır.

1.6. Araştırmanın Düzeni

Araştırma dört bölümden oluşmuştur.

Birinci bölümde; konunun önemi, araştırmanın amacı, araştırma soruları ve hipotezleri, kapsamı ve sınırlılıkları, yöntemi, düzeni ve yararlanılan kaynaklara dair bilgiler sunulmuştur.

İkinci Bölümde; Bilgi kaynaklarının sınıflandırılması ve bilgi kaynaklarının kullanım eğilimlerini etkileyen faktörler ve basılı ve elektronik kaynak tercihleri ile ilgili çalışmalar sunulmuştur.

Üçüncü bölümde; Karabük Üniversitesi kütüphanesi kullanıcılarına uygulanan anket verileri değerlendirilecektir. Ankette kullanıcıların elektronik ve basılı bilgi kaynağı tercihleri ve bu tercihlerin sebeplerini bulmaya yönelik sorularak sorulmuştur.

Dördüncü bölümde; Genel durum belirlenerek çalışmanın sonucu aktararak ve öneriler verilmiştir.

1.7. Yararlanılan Kaynaklar

Çalışmamda verilerin elde edilmesi amacıyla yerli ve yabancı kaynaklardan yararlanılmıştır. Bunlar;

YÖK Tez Veritabanı

Türk Kütüphaneciliği (1993-)

Taylor & Francis

Scopus

Elsevier Science Direct

ULAKBİM Ulusal Veri Tabanları (UVT)

Google Scholar

EbscoHost

JSTOR

Emerald

Web of Science

Springer

Verilerin ve kaynakların elde edilebilmesi amacıyla şu terimler üzerinden arama yapılmıştır; Elektronik Kaynak; E-Kitap; Basılı Kaynak; Üniversite Kütüphaneleri; Okuma formatı tercihleri ve Electronic Resource; E-Book; Printed Source; University Libraries; Reading format preferences, SPSS.

2. BÖLÜM

BİLGİ KAYNAKLARI

Yıllar boyunca bilginin kaydedildiği ortamlar değişmiş ve insanoğlunun gelişimine eş değer olarak farklılaşmıştır.

Antikçağ'da ve Ortaçağ'da çeşitli malzemeler üzerine yazı yazıldığı bilinmektedir. Bunları sıralarsak: Ağaç kabukları, levhalar, vazo parçaları, taşlar, kil tablet, topraktan yapılmış kaplar, çeşitli madenler, keten bezi, fildişi, kemik, bitki kabukları, papirüs ve parşömen ve kağıt (Yıldız, 2014, Bölüm 1-2).

“Üzerinde yazı yazmaya en uygun nesne olan kağıt, ilk olarak M. S. 1. yüzyılda Çinliler tarafından üretilmeye ve kullanılmaya başlanmıştır. Kağıdı Akdeniz bölgesine getirenler ise Araplardır. Parşömene göre fiyatının ucuzluğu ve daha fazla üretim olanağının bulunması nedeniyle kağıt, ülkeye egemen olan Mağribiler yoluyla 11. yüzyılda İspanya'ya, 12. yüzyılda ise Sicilya üzerinden İtalya'ya girerek 14. yüzyıl boyunca tüm Avrupa'da yayılmıştır (Labarre'den aktaran Küçükcan, 2006, s. 158)”. Matbaanın 15. yüzyılda Gutenberg tarafından bulunmasıyla da yayıncılık faaliyetleri hız kazanmıştır.

Son yüzyıla geldiğimizde teknolojik gelişmelerle beraber, ‘elektronik yayıncılık’ gibi kavramlar kütüphanecilik literatürüne girmiştir. “Elektronik yayıncılık, bilginin yazılımının ya da sanatın, internet ya da diğer elektronik araçlar yardımıyla elektronik olarak üretilmesi ve kullanıcıya ulaştırılmasından başka ayrıca, bilginin alınması, işlenmesi, depolanması ve dağıtımı gibi tüm bilgi hizmetlerinde bilgisayar teknolojisinin öngördüğü biçimde kullanılması işlemlerini kapsayan bir bütün olarak düşünülebilir (Keş, 2009, s. 1)”.

“Tonta’ya göre ise elektronik yayıncılık ‘belgelerin elektronik ortamda ve/ya da ağlar aracılığıyla dağıtımı, arşivlenmesi ve bu belgelere erişilmesi olarak tanımlanabilir (Tonta, 2000, s. 89)”.18.08.2012 tarihli 28388 sayılı Çoğaltılmış Fikir ve Sanat Eserlerini Derleme Yönetmeliği’nde de çevrimiçi ve çevrimdışı elektronik yayınlar için ayrı ayrı tanımlamalar yapılmıştır. Yönetmelikte çevrimdışı elektronik yayın için “her türlü bilgisayar, müzik, video ve benzeri teknolojik cihazlarda yaymak ve/veya umuma iletmek amacıyla ya da sonradan dijital ortamlara aktarılmış ses, görüntü ve veri içeren eserler; çevrimiçi elektronik yayın için ise: İnternet veya ağlar üzerinden yaymak ve/veya umuma iletmek amacıyla erişime sunulan yayınlar” olarak tanımlanmıştır (Çoğaltılmış Fikir ve Sanat Eserleri..., 2012)”.

2.1. Bilgi kaynaklarının sınıflandırılması

“**Bilgi kaynağı (information source):** Bilgi merkezlerinin amacına, kullanıcıların istek ve gereksinimlerine uygun olarak dermede yer alan, basılı ve elektronik ortamda hazırlanmış kitap, süreli yayın, görsel ve işitsel gereçler, harita, patent, standart, para, pul, küre, nota gibi kaynakların tümü (TÜBA, 2019)”. Bilgi kaynakları basılı veya elektronik olarak üretilebilmektedir. Bir bilgi kaynağı doğrudan basılı olarak üretilmiş veya bütünüyle elektronik ortamda hazırlanmış ve yayınlanmış olabilir. Bazı basılı bilgi kaynakları basılı ortamda yayınlandıktan sonra elektronik ortama aktarılmıştır.

Bilgi kaynakları başvuru önceliğine göre (birincil/ikincil), çıkış sıklığına (süreli), kaydedildikleri ortama göre vb. şekillerde sınıflandırılabilmektedir. Bizim çalışmamızda bilgi kaynakları formatına/yayınlanma şekline göre sınıflandırılmıştır.

2.1.1. Basılı Kaynaklar

Baskı veya basılı kaynak terimi; Bir matbaa veya başka bir mekanik cihaz vasıtasıyla yazılı veya grafik materyalin aynı kopyalarının üretimi veya baskı tekniği ile basılarak hazırlanmış materyal tanımı yapılabilir (TÜBA, 2019; Odlis, 2019)”.

Harrod's Librarians' Glossary (2004, s.559) kitabında ise **basılı** terimi için; Genel olarak, herhangi bir malzeme üzerinde mekanik veya elektostatik yollarla çoğaltılan karakterlerin herhangi bir temsili.

2.1.2. Elektronik Kaynaklar

Odlis'te **elektronik kaynak** (electronic resource) terimi için; “Bir cd-rom sürücüsü gibi direkt olarak bilgisayara ya da İnternet gibi uzaktan bir ağa bağlanılarak bilgisayar üzerinde işletilen ve okunan veri ve/veya bilgisayar program(lar)ından ibaret materyal. Bu kategori; yazılım uygulamaları, elektronik metinler, bibliyografik veri tabanları, kurumsal arşivler, web siteleri, elektronik kitaplar, elektronik dergi koleksiyonları ve benzerlerini içermektedir. White ve Crawford ise elektronik kaynakları CD-ROM'lar, yerel alan ağları, bilgisayar ekipmanı, çevrimiçi kaynaklar, İnternet ve diğer uzak veritabanlarının tümü olarak sıralamışlardır (White ve Crawford, 1997, s. 53)”.

Elektronik kaynakların başında elektronik kitaplar ve elektronik dergiler gelmektedir. **Elektronik kitapların** tanımına da bakacak olursak; “Bir kitabın sayısal ortamdaki kopyasına, ya da doğrudan elektronik ortamda kitap olarak yazılmış içeriğe e-kitap (elektronik kitap) denilmektedir. E-kitaplar basılı kitaplardan farklı olarak, elektronik ortamda kullanılmak üzere hazırlanmıştır. E-kitaplar bilgisayarda okunduğu gibi; Kindle, iPod, iPhone, iPad ve Blackberry gibi elektronik araçlarla okunabilmektedir (Soydan, 2012, s. 389)”. “E-kitap bir ya da birkaç basılı kitabın sayısallaştırılmasıyla elde edilen ya da bütünüyle elektronik ortamda üretilen bir içeriğin, bir masaüstü bilgisayar, ekranı bulunan herhangi bir elde taşınabilir aygıt veya özel tasarlanmış bir elektronik kitap okuyucu donanımında görüntülenebilir, erişilebilir, yayınlanabilir şekilde bulunan ve kullanılan yazılımla sağlanan zengin metin özellikleri ile (kitap ayracı ekleme, metin işaretleme, not alma gibi) geleneksel okuma sırasında yapılan işlevlerin de gerçekleştirilebildiği elektronik biçimdir (Önder, 2010, s. 33)”. Boyut veya yapısına bağımsız olarak herhangi bir elektronik metin parçası (dijital bir nesne) (Armstrong, Edwards ve Lonsdale, 2002, 217).

Odlis'te **elektronik dergi** (electronic magazine) için; Web üzerinden, e-postayla veya diğer İnternet erişim araçlarıyla sunulan bir basılı derginin veya basılı karşılığı olmayan bir dergi benzeri elektronik yayının dijital bir sürümü (Odlis, 2019) “Elektronik dergi belirli aralıklarla yayınlanan, kalite kontrolünden geçmiş yazılardan oluşan ve elektronik iletişim kanalları kullanılarak dağıtılıp, erişilen bibliyografik bir birim (Kayaoğlu, 2004, s. 50)”.

Elektronik kitap ve dergi tanımlamalarında bazı tanımlamalarda içerik ögesi ve bazı tanımlamalarda donanım ögesi vurgulanmaktadır. İçerik ögesi bakımından yapılan tanımlamalarda basılı ortamda veya elektronik ortamda üretilen bir kitabın elektronik ortamda elektronik aletler yardımıyla okunması kastedilirken; donanım ögesi bakımından yapılan tanımlamalarda bir metnin, yayının veya içeriğin (kitap, dergi, tez vb.) elektronik ortamda elektronik aletler yardımıyla okunabilmesi kastedilmektedir.

Kitap endüstrisinin başlamasından bu yana birçok önemli teknolojik gelişme olmuştur, ancak internet ve elektronik ticaretin ortaya çıkmasına kadar yayın endüstrisi özünde değişmeden kalmıştır. Son yıllarda e - kitap teknolojisinin ortaya çıkması önemli bir gelişme olmuştur ve bu süre zarfında elektronik kitapların veya e - kitapların bilgi sağlama aracı olarak devam etmesi yayıncılık sektörünü önemli ölçüde etkilemiştir (Rao, 2004, s. 363).

“Teknolojik her yeni gelişme, bilginin daha çok kişiye ulaşmasına ve daha çok kullanılmasına öncülük etmiştir. İletişim teknolojilerindeki gelişmeler yanında bilgi kaynakları ve kayıtlı bilgide de artan dünya nüfusuna paralel olarak önemli artışlar olmuştur. Bilgi artık sadece basılı ortamda değil görsel işitsel materyaller ve elektronik ortamlarda da kayıtlı olarak gelişmektedir. (Atılğan, 2006, s. 2)”.

Bilgisayarların ve iletişim teknolojilerinin ortaya çıkması ile modern veritabanının geliştirilmesinde akademik bilgi sisteminin gücü yeni bir şekil aldı. Kitaplardan, süreli yayınlardan, raporlardan ve tezlerden oluşan yayınlar akademik kütüphane veritabanığında tutularak dijital ağlar üzerinden kamunun kullanımını sağlamak için elektronik forma dönüştürülerek erişilebilir kılındı. (Saxena, 2009, s. 671).

Baskıdan elektronik ortama geçiş, elektronik bilginin büyümesinin yanı sıra kullanıcılara bilgi arama ve erişim için yeni araçlar ve geliştirme sağlamıştır (Tsakonas ve Papatheodorou, 2006, s. 400)

Elektronik kitaplar 1990'larda ticari piyasada ilk ortaya çıktığında, birçok bilgi teknolojisi uzmanı basılı kitapların obsolete olacağını tahmin etmişti. Basılı kitap yirmi birinci yüzyılda kadar devam etmekte ve araştırma, medya ve boş zaman okuma kültürlerimizin çok yararlı ve ayrılmaz bir parçası olmaya devam etmektedir. Aynı

zamanda, e-kitaplar (hem Web tabanlı hem de cihaz tabanlı) son yıllarda sürekli büyüme ve inkar edilemez bir varlık sergilemiştir (Gregory, 2008, s. 266).

“Enformasyon teknolojisinin etkilediği alanlardan birisi de basım ve yayın etkinlikleri olmuştur. Özellikle Batılı ülkelerde, elektronik yayıncılık üzerinde durulmakta, basım malzemesi olarak kâğıdın gerekliliği ve geleceği tartışılarak «kâğıda dayalı basım dünyası varlığını koruyabilecek mi?» gibi sorular gündeme gelmektedir. Teknolojik gelişmelerin basımcılığı nasıl etkileyeceği konusundaki görüşleri iki gruba ayırmak olanaklıdır: Bir görüşe göre, kâğıt önümüzdeki yüzyılda yerini elektronik ürünlere bırakacaktır. Diğer görüşe göre ise, kâğıt elektronik araçlarla birlikte varlığını sürdürecektir (Çelik, 1986, s. 4-5)”.

Bilgi kaynakları da teknolojinin gelişmesi ile elektronik ortama taşınmıştır. Kitaplar e-kitaplara, dergiler e-dergilere vb. dönüşerek elektronik ortamdan yayınlanmaya başlanmış ve erişilebilir hale gelmiştir. Bunun yanı sıra basılı kaynaklarda yayınlanmaya ve üretilmeye devam etmiştir.

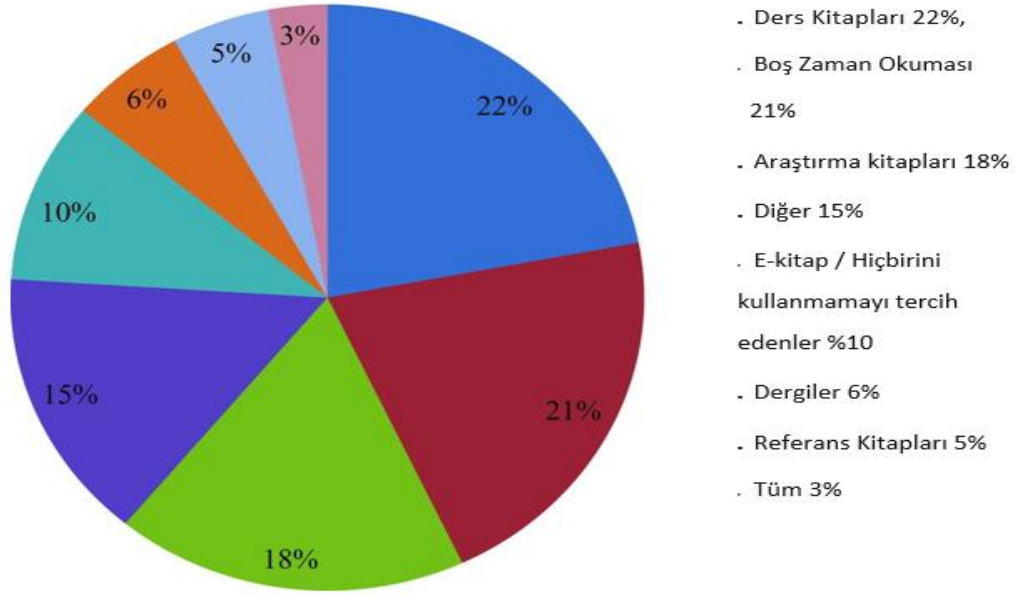
2.2. Bilgi Kaynağı Kullanım Eğilimleri

Elektronik kaynakların ve dijital kütüphanelerin gelişimi ve yaygınlaşması, basılı kaynakların ve geleneksel kütüphanelerin kullanımı üzerinde bir dizi önemli etkiye sahiptir. Elektronik kaynakların ve dijital kütüphanelerin gelişimi ve yaygınlaşması, öğrencilerin ve akademisyenlerin basılı kaynakları ve geleneksel kütüphaneleri kullanma şeklini etkilemiş ve değiştirmiştir. Lisans öğrencileri, lisansüstü öğrencileri ve akademisyenlerin, basılı ve elektronik kaynak seçiminde farklı algı ve tercihlere sahiptir (Liu, 2006, s. 583-584).

Elektronik yayınların artması ile kişilerin bilgiyi işleme, kaydetme, arama, kullanma, paylaşma ve bilgiye erişim etkinlikleri büyük ölçüde değişmiştir. Artık kullanıcılar kütüphaneler uğramadan ağlar üzerinden araştırma ve kütüphanelerden yararlanma faaliyetlerini gerçekleştirebilmektedir. Üniversite kütüphanesi kullanıcıları basılı ve elektronik kaynak tercihlerinde farklı tercihlere ve davranışlara sahiptir. Bu tercihler kaynağın kullanılma amacı, ulaşılabilir olması, türü, kullanım kolaylığı; kullanıcıların basılı veya elektronik kaynak kullanımlarına olan yatkınlıkları, yaşı ve alanı gibi etkenlerden etkilenmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmalar daha çok yayın türlerine göre elektronik ve basılı kaynakların kullanım oranları, yayınların kullanım amaçları ve kullanılan alanlara göre incelenmiştir.

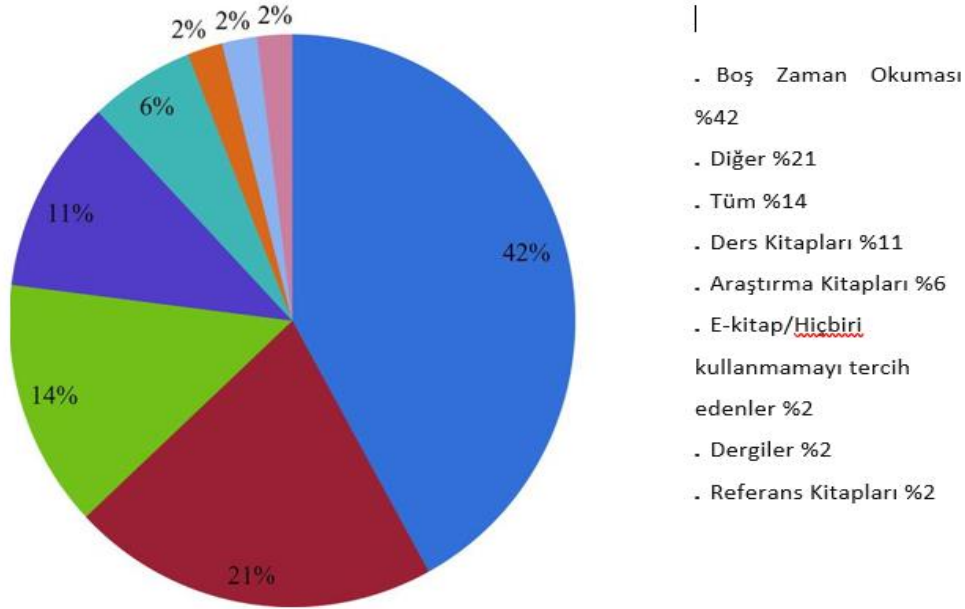
Bu konuda dünyada ve ülkemizde yapılan çalışmalara bakalım. Walton, e-kitaplarla ilgili yapılan bu çalışmaları 1990'ların sonu-2000'lerin başı, 2000'lerin ortası olarak ayırmaktadır. E-kitap kullanımının yaygınlaşmadığı yıllara denk gelen ilk gruptaki çalışmalar, e-kitapların eğitsel yönü ve teknolojik konular üzerine yoğunlaşmıştır. Bu dönem araştırmalarının sonuçları, e-kitapların yükseköğretim öğrencileri tarafından kabul edilmediği sonucuna ve araştırmaların teknoloji sorunlarının kabul eksikliğinde en önemli faktör olduğu sonucuna varılmıştır. İkinci gruptaki çalışmalarda, e-kitapların en çok hangi amaçlarla kullanıldığı inceleme altına alınmıştır. Elde edilen sonuçlar, öğrencilerin e-kitapları kullandıkları, ancak mutlaka okuma amacıyla kullanmadıkları sonucuna varır. Öğrenciler, e-kitap koleksiyonlarını okumaktan çok araştırma yapmak için bir araç olarak kullanıyorlardı. Öğrenciler bir e-kitap koleksiyonunda arama yapar, “alakalı” cümleleri tarar, bir metin bölümü seçer, istenen bir kısmı keser ve elde edilen içeriği başka bir uygulamaya yapıştırır. Üçüncü grup ise e-kitaplarla ilgili bir çok araştırmanın yapıldığı dönem olarak nitelendirilebilir. İnternet ve bilgisayar teknolojinin geçmişe kıyasla daha fazla gelişmiş ve yaygınlaşmış olduğu yıllara denk gelen bu araştırmalar, e-kitapları gerek teknik gerekse eğitsel anlamda inceleme altına alan yüzlerce çalışmayı kapsamaktadır (Walton, 2007, s. 92-93).

Rod-Welch, Weeg, Caswell, Kessler, katılımcılara E-kitap formatında tercih edilen kaynak türleri ve kağıt / basılı formatta tercih edilen kitap türlerini sormuş ve katılımcılar şu şekilde görüş belirtmiştir (Rod-Welch, Weeg, Caswell, Kessler, 2018, s. 294-295).

E-kitap formatında tercih edilen kitap türleri

Şekil 1. Rod-Welch, Weeg, Caswell, Kessler Çalışması E-Kitap Formatında Tercih Edilen Kitap Türleri

Kağıt / basılı formatta tercih edilen kitap türleri

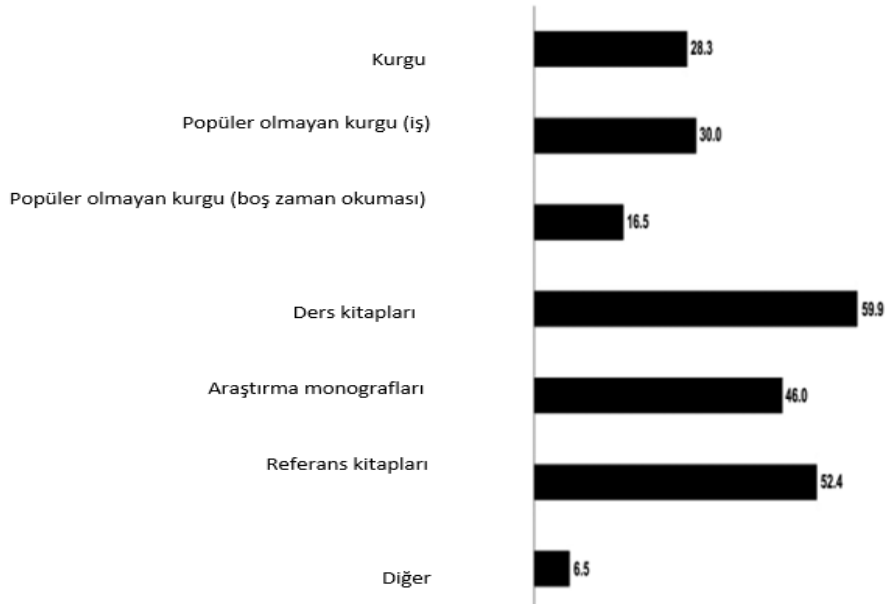
Şekil 2. Rod-Welch, Weeg, Caswell, Kessler Çalışması Kağıt/Basılı Formatında Tercih Edilen Kitap Türleri

Anuradha ve Usha, bilim ve teknoloji öğrencilerine e-kitaplara ilişkin yayın türü tercihlerinin araştırılmasına yönelik yaptığı ankette oransal olarak yayın türlerindeki tercihlerinde şu sonuçlara ulaşmıştır (Anuradha ve Usha, 2006, s.55);

E-kitap türü	Yüzde
Haritalar / seyahat rehberleri	35
Referans malzemeleri	83.33
Teknik kitaplar	80
Ticaret dergisi / ürün rehberleri	33.33
Eğlence kitapları (kurgu vb.)	41.67
Diğerleri	11.66

Tablo 1. Anuradha ve Usha Çalışması E-kitap Formatında Tercih Edilen Kitap Türleri

Rowlands, Nicholas, Jamali ve Huntington, e-kitapların kullanımının yayın türlerine göre yapılan ankette ders kitaplarının (59.9) en popüler yayın türü olduğunu, ardından ise referans kitaplarının (yüzde 52,4) ve araştırma monograflarının (yüzde 46) olduğunu tespit etmiştir (Rowlands, Nicholas, Jamali ve Huntington,2007, s. 499) (Şekil 3).

Şekil 3. Rowlands, Nicholas, Jamali ve Huntington Çalışması E-Kitap Formatında Tercih Edilen Yayın Türleri

Aynı çalışmada kullanılan e-kitap türlerinin öğrenim durumuna göre şu sonuçlara ulaşmıştır;

	Lisans (%)	Yüksek Lisans (%)	Doktora (%)	Akademik Personel (%)
Kurgu	30.3	24.8	24.4	23.6
İş veya çalışma ile ilgili popüler olmayan kurgu	17.8	12.4	15.6	14.2
İş ya da çalışmakla ilgisi olmayan popüler olmayan kurgu	39.8	28.7	20.0	20.3
Ders kitapları	57.6	63.6	68.1	55.4
Araştırma monografaları	32.2	46.5	60.0	59.5
Referans çalışmaları	53.8	49.6	54.1	56.1

Tablo 2. Rowlands, Nicholas, Jamali ve Huntington Çalışması Akademik Duruma Göre Tercih Edilen E-Kitap Türleri

Hernon, Hopper, Leach, Saunders, Zhang, İktisat, Edebiyat ve Hemşirelik Bölümü mezunları lisans öğrencilerinin e-kitap kullanımı ile ilgili yaptığı çalışmada: Edebiyat öğrencileri;

- Antolojiler,
- Edebi eserlerin yorumlanmasında kılavuzlar ve rehberler,
- Monografılar / orijinal eserler (örneğin, nesir, drama ve şiir),
- Referans kaynaklar (örneğin, edebi sözlükler, bibliyografiler, eş anlamlılar ve stil el kitapları),
- İkincil kaynaklar (orijinal eser, deneme ve biyografi eleştirileri),
- Ders kitapları

Hemşirelik bölümü öğrencileri;

- Antolojiler
- Kılavuzlar (bakım kılavuzları ve etik)
- Monografılar
- Referans kaynaklar (örneğin, ilaç el kitapları ve tıbbi sözlükler)
- Ders kitapları

Ekonomi bölümü öğrencileri;

- Antolojiler
- Monograflar
- Referans kaynakları

tarafından başlıca kullanılan e-kitaplar olduğunu ortaya koymuştur (Hernon, Hopper, Leach, Saunders, Zhang,2007, s. 5-6.). Yapılan çalışmada antolojilerin, monografların referans kaynaklarının üç alan için e-kitap formatında tercih edilen yayın türleri olduğu görülmektedir.

Kaliforniya Üniversitesi Springer Publishers ile işbirliği içerisinde, her on kampüsteki öğrencileri, çalışanları, öğretim üyeleri ve araştırmacılar tarafından akademik e-kitap kullanımı anketi yaptı. 2561 yanıtın yaklaşık 500'ü mezunlardan geliyordu. E-kitapların akademik çalışmalarında kullanımı hakkında soru sorulduğunda, ankete katılanların %58'i e-kitap kullandığını, %38'i e-kitap kullanmadığını bildirdi, %4'ü ise e-kitap kullanımından emin değildi. Akademik çalışmalarda e-kitap kullanımındaki farklılıklar hem üniversite eğitim durumunda hem de çalışma veya araştırma alanlarında bulunur. Doktora sonrası araştırmacılar en yüksek kullanımı (%68), bunu yüksek lisans öğrencileri (%67), lisans öğrencileri (%55) ve öğretim üyeleri ve öğretim görevlileri (%57) takip etti. Fiziksel bilimlerde ve mühendislikteki katılımcılar, akademik e-kitap kullanım oranının en yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Bunu sanat ve beşeri bilimlerde (%57), yaşam ve sağlık bilimlerinde (%57), sosyal bilimlerde (%54) ve iş ve hukuk (%47) olarak devam etti (Li, Poe, Potter, Quigley ve Wilson, 2011, s. 4).

Wu ve Chen, Tayvan'da beş yüksek lisans öğrencisinin her biri dört disiplinden (beşeri bilimler, sosyal bilimler, bilim ve teknoloji ve tıp) toplam 20 katılımcı ile yaptığı e-kitapların yayın türleri üzerine yaptığı çalışmada şu sonuçları elde etmiştir (Wu ve Chen, 2011, s. 303);

Disiplin	Monograflar	Ders kitapları	Referans araçları	Boş zaman kitapları
Beşeri bilimler	4	2	2	1
Sosyal bilimler	3	3	1	2
Bilim ve teknoloji	2	5	1	3
Tıp	3	2	4	1
Toplam	15	12	7	7

Tablo 3. Wu ve Chen Çalışması Alanlara Göre E-Kitap Formatında Tercih Edilen Yayın Türleri

Dilevko ve Gottlieb, Toronto Üniversitesi'ndeki lisans kütüphanesi kullanıcılarının web tabanlı bir anketini gerçekleştirmiştir. Lisans öğrencilerinin tipik olarak elektronik kaynaklar kullanarak ödev ve kompozisyonlara başlarken, geleneksel baskı kaynaklarının (örneğin, kitaplar ve basılı dergiler) güvenilirliği ve sürekli erişilebilirliği nedeniyle araştırmalarında çok önemli bir unsur olarak kaldığını ortaya koymuştur (Dilevko ve Gottlieb, 2002, s. 386-387).

Swain, Orissa'daki (Hindistan) işletme okullarının öğrencilerinin elektronik kaynaklara yönelik eğilimlerini ölçmek için uyguladığı ankette öğrencilerin e - dergi kullanımına (yüzde 63,5), ardından e - kitaplara (yüzde 65,1), e-gazetelere (yüzde 53,6), e - raporlara (yüzde 53,2) ve makaleler (yüzde 46,4), elektronik doktora ve tezlere kullanımına (yüzde 32,8), e-patentlere (yüzde 29,7) şeklinde geri cevap aldı (Swain, 2010, s. 584).

Öngöz, Türkiye'de 30 üniversiteden 412 öğretim görevlisi üzerinde yaptığı anket çalışmasından elde ettiği bulgulara; öğretim elemanlarının %69,7'sinin basılı biçimde kitap okuduğunu, yalnızca %7,3'ünün elektronik formatları tercih ettiklerini tespit etmiştir. Ankete katılanların %23,1'inin basılı veya elektronik formatta kitap bulunmasının okuma tercihlerini etkilemeyeceğini belirtmiş. E-kitapların kullanımının alanlara göre dağılım oranlarının temel bilimler fakültelerinde (%84,1), Mühendislik / Mimarlık fakültelerinde (%83,5) ve Sosyal Bilimler fakültelerinde (%74,3) olduğunu tespit etmiştir. İş unvanına göre, en büyük e-kitap okuyucu grubunun (%78,9) araştırma görevlisi doktorlardan oluştuğunu ve bunu takiben araştırma görevlilerinin (%78,2) geldiğini belirlemiştir. Yapılan bu araştırmada e-kitap içeriğini okumada katılımcıların neredeyse yarısının (%49) elektronik ortamda ve basılı olarak kitap okumayı tercih ettiği görülmüştür. İkinci tercih bir monitörde okumak (%33,0), öğretim elemanlarının %6,7'sinin e-kitapların basılı versiyonlarını okumak istediği belirlenmiştir. Yine yüksek oranda öğretim üyesi grubunun (%76,5) birincil olarak araştırma için e-kitap kullandığı belirlenmiş olup %19,2'sinin ise öğretim amaçlı e-kitap kullandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca öğretim elemanlarının %61,9'unun e-kitapların kullanımını kolay veya çok kolay bulduğunu, %27,4'ünün e-kitap okumayı zor bulduğunu belirtmişlerdir. Son olarak yapılan bu araştırmada öğretim elemanlarının %89,8'inin üniversite kütüphanelerinde e-kitap sayısını arttırması hususunda "kesinlikle evet" veya "muhtemelen evet" olarak yanıt verdiği görülmüştür (Öngöz, 2013, s. 42-46).

Ülkemizde bu konuda yapılan bir başka çalışmada ise Cumaoğlu, Saıcı ve Torun, 222 üniversite öğrencilerine uyguladıkları anketten elde ettikleri veriler sonucunda şu bulgulara ulaşmışlardır (Cumaoğlu, Saıcı, Torun, 2013, s. 128-129);

	Eğitim Fakültesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Fen Edebiyat Fakültesi	Mühendis lik ve Mimarlık Fakültesi	Tıp ve Sağlık Bilimleri Fakültesi	Toplam
E-kitap okurum.	61,8 %	69,6 %	52,2 %	70,83 %	60,0 %	62,4 %
E-kitap okumam.	38,2 %	30,4 %	47,8 %	29,17 %	40,0 %	37,6 %
Toplam (N)	76	30	23	72	20	221

Tablo 4. Cumaoğlu, Saıcı ve Torun Çalışması Fakültelele Göre E-kitap Okuma
Alışkanlıkları

Çalışmada e-kitabın okunma amaçları ile ilgili sorulan soruya şu sonuçları aldı.

	Eğitim Fakültesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Fen Edebiyat Fakültesi	Mühendis lik ve Mimarlık Fakültesi	Tıp ve Sağlık Bilimleri Fakültesi	Toplam
Çalışmak için ders materyali	74,5 %	75,0 %	66,7 %	74,5 %	83,3 %	74,6 %
Araştırma	89,4 %	93,8 %	83,3 %	70,6 %	75,0 %	81,2 %
Hikaye / roman / şiir kitabı okumak için	42,6 %	43,8 %	41,7 %	29,4 %	16,7 %	35,5 %
Toplam (N)	47	16	12	51	12	N= 138

Tablo 5. Cumaoğlu, Saıcı ve Torun Çalışması Fakültelele Göre E-kitapların Okuma

Amacı

2.2.1 Elektronik ve basılı kaynakların avantajları ve dezavantajları

Elektronik kaynakların gelişmesi ve yaygınlaşması kullanıcıların bilgiyi arama, kullanma, paylaşma, kaydetme, depolama, erişim davranışlarında bir takım değişime neden olmuştur. Elektronik kaynaklar kütüphaneler, araştırmacılar, eğitimciler, yayınevleri, okurlar için bir takım avantajlar sağladığı ve dezavantajlar yarattığı aşikar. Elektronik kaynaklar kullanımının her geçen gün artmasına rağmen bazı alanlarda ve kullanımlarda basılı kaynaklar önemini ve değerinin korumaktadır.

Elektronik ve basılı kaynakların avantajları ve dezavantajları bakacak olursak;

2015 yılında Zabukovec ve Vilar yaptıkları çalışmada, Sloven üniversite öğrencilerinin basılı ve elektronik yayın tercihleri için bir anket uygulamış. Çalışmada su sonuçları elde etmişlerdir (Zabukovec ve Vilar, 2016, s. 430-433);

- Öğrenciler, akademik metinleri okumak zorunda kaldıklarında basılı materyalleri tercih ettiklerini
- Öğrencilerin çoğu çalışma amacıyla elektronik ders kitaplarını tercih etmediklerini
- Öğrenciler baskı malzemesini elektronik hale getirmeye istekli olmadığını ama elektronik malzeme yazdırmaya istekli olduğunu
- Öğrenciler basılı akademik okumaların materyalleri hatırlamak ve onlara odaklanmak anlamında daha etkili olduğuna ve basıldıklarında materyalleri tekrar incelemeye daha istekli olduklarına ortaya koymuştur.

Mangen, Bente, Brønnick, basılı ve elektronik formatların 72 Norveçli onuncu sınıf öğrencisi üzerindeki etkisine ilişkin bir çalışma yürütmüştür. İki farklı okuldan gelen öğrenciler ilk önce okuma becerilerinde mevcut farklılıkları belirlemek için ön testlere tabi tutulmuş. Daha sonra iki rastgele gruba ayrılmıştır; bunlardan birine yazılı olarak, diğerine elektronik olarak PDF formatında bir kitapçık verilmiştir. Elde edilen ana bulgular neticesinde baskıda metin okuyan öğrencilerin, okuduğunu anlama testinde dijital olarak okuyan öğrencilere göre daha iyi puan aldıklarını ortaya koymuştur (Mangen, Bente, Brønnick, 2013, s. 61).

Bhardwaj ve Sharma ise elektronik kaynaklar hakkında detaylı bilgi verdikten sonra elektronik kaynakların avantajlarını şu şekilde sıralamıştır; (Bhardwaj ve Sharma, 2015, s. 9

- a) E-kaynak kullanıcı dostu arayüzü sağlar.

- b) Kullanıcı bilgilere 24 * 7 saat erişebilir.
- c) E-kaynaklara birden fazla kullanıcı eşzamanlı olarak erişim sağlanabilir.
- d) Elektronik kaynak çok disiplinli bir yaklaşıma sahiptir.
- e) E-kaynak, gelişmiş arama araçları sağlar.
- f) E-kaynaklar sorunlarını çözüm daha kolaydır.
- g) Elektronik formdaki makale basılı kopya olarak da basılabilir.
- h) Yayınlama ve dağıtım süreci için daha fazla zamanlama gerekli değildir.
- i) E-kaynağın güncellenmesi daha kolaydır.

Liu, dijital ve geleneksel kütüphanelerin avantajları ve dezavantajlarını aşağıdaki tablolarda olduğu gibi ele almaktadır;

Dijital kütüphaneler	Geleneksel kütüphaneler
Erişim (uzaktan erişim; 24 saat erişim; hızlı erişim; daha geniş erişim)	Fiziksel tarama / Gerçek bir kitaba dokunabilme
Kullanılabilirlik (teslim alınan bir kaynak için endişelenmenize gerek yok; “çıkarmanız” konusunda sınır yok)	“Gerçek” bir kişiden anında yardım alma
Tek kaynaklar için çoklu kullanım	Eğitim için oldukça yer / İyi bir atmosfer
Arama yeteneği	Öğrenme için ortak alan (örneğin, halka açık etkinlikler ve eğitim programları)
Ek bilgilere bağlantılar	Daha ayrıntılı bilgi edinmek (örneğin, kitaplar)
	Arşivleme ve eski bilgilere erişim

Tablo 6. Dijital Kütüphanelerin ve Geleneksel Kütüphanelerin Algılanan Avantajları

Dijital kütüphaneler	Geleneksel kütüphaneler
Arayüz tasarımı sorunları (örneğin, kullanımı zor)	Zaman alıcı (örn. Seyahat süresi ve park)
Acil yardım istemek zor (örneğin, “gerçek” bir kütüphanecinin eksikliği; çok kişisel olmayan)	Rahatsızlık (örneğin, açık saatler; tatillerde kapalı)
Çevrimiçi kaynakların kararsızlığı	Kullanılabilirlik (gerekli öğeler rafta kontrol edildi veya edilmedi)

Dijital kütüphaneler	Geleneksel kütüphaneler
Ekipmana ve İnternet erişimine ihtiyacınız var (örneğin, kullanıcılara finansal yük getirme)	Evde baskı yapmak, kütüphanelerde kopyalamaktan daha kolaydır
Online okuma ile rahatsızlık	Can sıkıcı patronlar ve hoş olmayan personel
Güvenilirlik ve kalite sorunları	Kütüphane politikası (örneğin, kısa kredi süresi; ödünç alınacak sınırlı sayıda öge; vadesi geçmiş cezalar; atıştırılabilir ve içecekler olamaz)
Teknik problemler (örneğin, sistem arızası; zayıf çevirmeli bağlantı)	

Tablo 7. Dijital Kütüphanelerin ve Geleneksel Kütüphanelerin Algılanan Engelleri

Dijital kütüphanelerin geleneksel kütüphanelere göre tercihi	Geleneksel kütüphanelerin dijital kütüphanelere göre tercihi
Bütün gece çalışmam gerektiğinde (örneğin, sabah 3'te araştırma yaptığımda)	Kitaplar birincil bilgi kaynakları olduğunda
Seyahat etmek istemiyorsam (örneğin, yolda olmaktan daha güvenli)	Bir referans kütüphanecisinden acil yardıma ihtiyacım olduğunda
Hızlıca bilgi almam gerektiğinde	Koleksiyona göz atmam gerektiğinde
Kitaplardan çok makalelere ihtiyacım olduğunda	Çalışmak için sessiz bir yere ihtiyacım olduğunda (örneğin, çocuklardan uzak durmak)
Ön araştırma yaparken	Online dergileri ödemek zorunda kaldığımda
Ödevler güncel bilgiler gerektirdiğinde veya kısa ödevler sınırlı kapsamdaysa	Büyük ödevler için ayrıntılı ve ciddi kaynaklara ihtiyacım olduğunda
Bir yazıcı kullanmam gerektiğinde (örneğin, kütüphane fotokopisi masraflıdır)	Zevk için bir şey okuduğumda

Tablo 8. Dijital Kütüphanelerin ve Geleneksel Kütüphanelerin Kullanımını Etkileyen

Durumlar

Liu, yüksek lisans öğrencilerinin basılı ve elektronik kaynaklarının algıları, tercihleri ve kullanımı üzerine yaptığı çalışmada dijital ve geleneksel kütüphanelerin avantajları ve dezavantajlarını özetlemiştir (Liu, 2006, s. 589);

Rao, elektronik kitapların avantajlarını okuyucular ve kütüphaneleri için şu şekilde sıralamıştır (Rao, 2004, s. 365);

Son kullanıcı / okuyucu için:

- Başlıklara ulaşılabilirlik/ erişim: İnternetten başlık indirmek, bir kitapçı veya kütüphane ziyaret etmekten daha hızlı ve daha kolaydır. Çevrimiçi mağazanın 7 gün 24 saat hizmet sunması ve kitapların baskısının tükenme olasılığı daha düşüktür
- Metin arama: Metinlerdeki geçitleri, anahtar kelimeleri ve tanımları bulmak kolaylaşır.
- Özelleştirme: Ekran parlaklığını, yazı tipi boyutunu ve stilini değiştirme (özellikle görme engelliler için) ve işaretleme, açıklama ve bağlantılar ekleme esnekliği sunar.
- Taşınabilirlik: Potansiyel olarak çok sayıda elektronik kitap aynı anda hafızada veya ağdaki kişisel bir sanal kitaplık üzerinde taşınabilir.
- Multimedya olanakları: Ses, video (ses, müzik, kayıt, grafik, görüntü veya video klipler) ve bir e - kitabı entegre bir şekilde geliştirebilecek ek harici uygulamalarla verilen özelliklerin keyfi olarak genişletilmesi.
- Çevre: Üretim ve işletme kaynaklarına rağmen, e - kitaplar uzun vadede ağaç ve enerji gibi daha az çevresel kaynak gerektirebilir.

Kütüphane için:

- Satın alınan kitapların anında teslimi
- Büyük basılı kitaplar yerine ayarlanabilir yazı tipleri
- Düşük üretim maliyetleri nedeniyle düşük fiyatlar
- Çevre dostu
- Raf alanı tasarrufu
- Kaybedilen veya zarar görmüş eserlere son verme ve kendi metinlerini oluşturma becerisi ve
- Mevcut e-kitap kitaplıklarının kütüphanenin çevrimiçi kataloğuna entegrasyonu bir kütüphane binasını ziyaret etmek zorunda kalmanın yerine geçiyor.

Wu ve Chen, yaptığı çalışma sonucunda e-kitapların avantajlarını ve dezavantajlarını şu şekilde özetlemişlerdir (Wu ve Chen, 2011, s. 300);

E - kitapların avantajları:

- Aranmasının kolay olması;
- Erişimlerinin rahat ve kolay olması;
- Kaydetmesi, çoğaltması ve yazdırılması kolay olması;
- Birçok kullanıcı tarafından aynı anda erişilebilir olmaları;
- Çevre dostu olmaları;
- Bibliyografik yönetim için uygun olmaları.

E-kitapların dezavantajları:

- Ekrandan okurken rahatsızlık vermesi;
- Okumadaki dikkat dağıtıcı şeyler;
- Açıklamalı ve vurgulanamaz olması;
- Okumadan önce yazılım yüklemesinin gerektirmesi.

Pesut ve Zivkovic, Zagreb Üniversitesi öğrencilerine 24 soruluk kaynakların format tercihleri ile ilgili bir anket düzenlemiştir. Katılımcıların çoğunun not almak için elektronik kaynağı yazdırdıklarını, ancak aynı sayıda yorumun da formatın bazı öğrenciler için bir faktör olmadığını ve her iki formatı da kullandıklarını göstermiştir. Ankete katılanların önemli bir kısmı da baskı yapmayı tercih ettiklerini çünkü konsantre olmalarının daha kolay olduğunu belirtmiştir. Pesut ve Zivkovic elektronik formatın dezavantajları ve avantajları öğrencilerin yorumlarına göre şu şekilde özetlemiştir (Pesut ve Zivkovic, 2016, s. 401);

Elektronik formatın dezavantajları

- Not almak karmaşıktır;
- Sayfalar arasında geçiş yapmak kolay değil;
- Görüntü nedeniyle göz yorgunluğu;
- Büyük veri dosyaları, bilgisayar işlemci hızı daha yavaş;
- Okuma cihazlarının fiyatı;
- Uygun biçimlerin kullanılabilirliği;
- Eğitim için pratik değil;
- Konsantrasyonu bozar;

- Tekrarlayan zorlanma yaralanmaları; ve
- Her yerde okumak için uygun değildir.

Elektronik formatın avantajları aşağıdaki gibidir:

- Yabancı dillerdeki yayınlar için yararlı;
- Büyük miktarda okuma materyali düzenlemek daha kolay;
- Gittiğiniz her yere taşımak daha kolay;
- Malzemelerin mevcudiyeti;
- Arama fonksiyonu;
- Elektronik formatın fiyatı ile baskı formatının karşılaştırılması;
- Bilginin seçilebilirliği;
- Kopyala / yapıştır fonksiyonu;
- Daha fazla sayıda kopya;
- Yazı tiplerini büyütme olasılığı; ve
- Yüzeysel okuma için pratik.

Bilgi kaynakları kullanım eğilimleri üzerine yapılan çalışmalar daha çok elektronik ve basılı kaynakların avantajları, dezavantajları, kullanıcı için sağladığı yararlar, kullanıcının kaynağı kullanırken yaşadığı olumsuzluklar ve yayın türlerine göre basılı ve elektronik kaynak kullanımını üzerine olmuştur. Bir sonraki bölümde ülkemizde üniversite kütüphanesi kullanıcılarının elektronik ve basılı kaynak tercihleri ve bu tercihleri etkileyen nedenler üzerinde durulacaktır.

3. BÖLÜM

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışma ülkemizin önemli üniversitelerinden biri olan Karabük Üniversitesinde uygulanmıştır. Karabük Üniversitesi 2007 yılında kurulmuş olup kurulduğu günden bu yana hızla büyüyerek gelişme kaydetmiştir.

Araştırmanın evreni Karabük Üniversitesi idari ve akademik personeli, yüksek lisans – doktora – lisans – önlisans öğrencileridir.

Karabük Üniversitesinde 2019 yılı idari faaliyet raporuna göre 1003 akademik personel ve 467 idari personel ve 48.300 öğrencisi bulunmaktadır. 48.300 öğrencinin dağılımı ise 12.705 ön lisans, 32.001 lisans, 3.016 yüksek lisans ve 578 doktora öğrencisidir.(Karabük Üniversitesi, 2019, s. 39, 44 ,50).

Örneklemin belirlenmesinde ise homojen ve homojen olmayan evrenler için örneklem büyüklükleri şu şekilde gösterilmektedir (Can, 2018, s. 30).

	Kabul Edilen Hata Payları					
EVREN	±%3		±%5		±%10	
	Örneklem homojen ise	Örneklem homojen değilse	Örneklem homojen ise	Örneklem homojen değilse	Örneklem homojen ise	Örneklem homojen değilse
100	87	92	71	80	38	49
250	183	203	124	152	49	70
500	289	341	165	217	55	81

750	358	441	185	254	57	85
1.000	406	516	198	278	58	88
2.500	537	748	224	333	60	93
5.000	601	880	234	357	61	94
10.000	639	964	240	370	61	95
25.000	665	1023	244	378	61	96
50.000	674	1045	245	381	61	96
100.000	678	1056	245	383	61	96
1.000.000	682	1066	246	384	61	96
100.000.000	683	1067	246	384	61	96

Tablo 9. Homojen ve Homojen Olmayan Evrenler İçin Örneklem Büyüklükleri

“Her araştırmacı örneklemden elde edeceği karakterlerin (ortalama, standart sapma vs.) evren parametresine yakın olmasını ister. Ancak araştırmacının olanakları genellikle istenilen büyüklükte örneklem seçmesini engeller. Bu nedenle elde edeceği bulgunun evren parametresini belli olasılıklar düzeyinde yansıtmayacağı bilincindedir. Bu olasılık büyüklüğüne "risk" ya da "hata payı" denir. Seçilmiş her örneklemdeki güvenilirlik derecesi için örneklem seçimi yapılırken hata payını dolayısıyla güven düzeyini belirlemek gerekir. Planlanan bir araştırmada %95'lik bir güven düzeyi seçmek demek, %5'lik bir hata payı (risk) kabul etmek demektir. Yani 100 kişilik bir örneklem de 5 kişinin H_0 hipotezini (hipotezin reddedilme olasılığı) doğrulama olasılığı kabul edilir (Özen ve Gül, 2007, s.417)”.

Bizim çalışmamızda örneklemin belirlenmesinde ise %95 güvenilirlik sınırları dahilinde ve %5'lik bir hata payı ile evrenimizin homojen olmasından (değişkenler arasında farklı gruplar olduğu için) dolayı en düşük örneklem büyüklüğünün 381 kişi olduğu belirlenmiştir. Anket 382 kişiye dağıtılmıştır.

3.1.1. Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Bu çalışmada veri toplamak için veri toplama tekniklerinden biri olan anket tekniği uygulanmıştır. Anket formu üç kısma ayrılmıştır. İlk başta araştırmanın amacına yönelik katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için yaş, cinsiyet görevi ve alanı sorulmuştur. Birinci kısımda ise katılımcıların elektronik ve basılı kaynak tercihlerini etkileyen nedenleri belirlemek için farklı araştırmalardan faydalanılarak ölçek oluşturulmuş ve 14 adet soru sorulmuştur. Birinci kısımdaki

sorular 3'lü likert ölçeği ile hazırlanmıştır. İkinci kısımda ise katılımcıların yayın türlerine göre elektronik ve basılı kaynak tercihlerini işaretlenmeleri istenmiştir.

Ölçeğin değerlendirilmesi amacıyla ölçek ilk önce 74 kişilik ön odak grubuna uygulanmıştır. 74 kişilik gruba uygulanan 3'lü likert ölçeği hazırlan 18 soru var iken birbiriyle zıt olarak hazırlanan sorular güvenilirlik analizinde kullanılan Cronbach's Alpha değerini düşürdüğü tespit edilmiştir (Ek-2'de yer aldığı şekliyle). Alınan geri dönüşler ve gözlemlerden ve geçerlik ve güvenilirlik analizden sonra son şekli verilmiştir.(Ek-1'de yer aldığı şekliyle).

3.1.2. Analiz Yöntemi

Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde “SPSS 25.0” istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Ölçeğe güvenilirlik ve geçerlilik testleri yapılmıştır.

“Her ölçme aracında vazgeçilemez iki özelliğin olması aranır: Bunlar geçerlik ve güvenirliktir. Bir ölçme aracı, her şeyden önce ölçülecek özelliği tam ve doğru olarak ölçmeli, başka bir özellikle karıştırmadan ölçmelidir: ölçeğin bu niteliğine geçerlik denir Geçerlik, testin kullanış amacına uygun hizmet etme derecesini belirler. Bir ölçme aracı ölçtüğü özelliği tutarlı olarak ölçebilmelidir. Aynı şartlar altında tekrarlandığında aynı sonuçları verebilmelidir. Bu ise güvenirlik olarak adlandırılır (Ergin, 1995, s. 125)”.

Geçerlilik ve güvenirlik analizleri araştırma içeriğine ve alanlarına göre değişmektedir.

Geçerlik ve güvenirlik ölçmeye yönelik bahsedilen yöntemler şu şekilde sınıflanabilir (Karakoç ve Dönmez, 2014, s. 47).

Güvenirlilik			Geçerlik		
		İstatistiksel test			İstatistiksel test
Ölçeğin kararlılığı	Test-retest	Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı	Yorumsal geçerlik	Yüzeysel geçerlik	Uzman yorumu
	Paralel form			İçerik (kapsam) geçerliği	
Ölçümcü güvenilirliği	Gözlemciler arası tutarlılık	Korelasyon, t-testi, özel varyans çözümlemeleri ve Cronbach alfa	Ölçüte dayalı geçerlik	Eşzaman geçerliği	Korelasyon
	Gözlemciler içi tutarlılık	Ölçümler arası tutarlılık yüzdesi		Yordama geçerliği	
İç tutarlılık	Yarıya Bölme Yöntemi	Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı	Yapı geçerliği	Benzer ölçek geçerliği	Korelasyon
	Kuder-Richardson Güvenirlilik Katsayıları	Kuder-Richardson Güvenirlilik Katsayıları		Yapısal eşitlik modellemesi	Korelasyon
	Cronbach Alfa Güvenirlilik Katsayısı	Cronbach alfa katsayısı		Faktör analizi	Faktör analizi

Tablo 10. Geçerlik ve Güvenirlilik Ölçme Yöntemleri

Çalışmamızda güvenilirlik analizi için “Cronbach Alfa Güvenirlilik testi” ve geçerlilik analizi içinse ‘Faktör Analizi’ yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Bulguları

Anket katılımcılara uygulanılarak veriler elde edilmiştir. Veriler kapsamında bulgular katılımcıların elektronik ve basılı kaynak tercihleri ve bu tercihlere ilişkin değişkenleri saptamak amacıyla analiz edilerek sonuçlara yer verilmiştir. Bu kısımda araştırmaya katılan katılımcıların demografik özellikleri ve ankete verilen cevaplara yer verilecektir.

3.2.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Araştırmada örneklem içerisine alınan Karabük Üniversitesi idari ve akademik personeli, yüksek lisans – doktora – lisans – önlisans öğrencilerinin demografik unsurları kapsamında yaş, cinsiyet, görev ve alanı gibi değişkenler şu şekildedir;

Değişken	Kategori	S	%
Yaş	18-27	195	51.0
	28-44	150	39.3
	45 ve üstü	37	9.7
Cinsiyet	Kadın	188	49.2
	Erkek	194	50.8
Görevi	Akademik Personel	119	31.2
	İdari Personel	60	15.7
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	41	10.7
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	162	42.4
Alanı	Temel Bilimler	31	8.1
	Sosyal Bilimler	164	42.9
	Mühendislik/Mimarlık	115	30.1
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	72	18.8
Toplam		382	100

Tablo 11. Örneklemenin Demografik Dağılımı

3.2.2. Ölçeğin Geçerlilik, Güvenilirlik ve Normallik Analizleri

Ölçeğin geçerliliğini test etmek için keşfedici / açımlayıcı faktör analizi yöntemi kullanılmıştır.

“Faktör analizi, bir ölçek çalışmasında, ölçme aracının faktör yapısını ortaya koymak ya da önceden belirlenen bir yapının doğrulanması amacıyla gerçekleştirilir. Açımlayıcı faktör analizi ise; bir ölçme aracında yer alan maddelerin (değişkenlerin) kaç alt başlık altında toplanabileceği ve aralarından ne tür bir ilişki olduğunu belirleme tekniğidir. Açımlayıcı faktör analizi ile ölçme aracında yer alan maddelerin belli alt faktörler veya alt boyutlar altında toplanması beklenir. Böylece ölçme aracındaki

değişken sayısı azaltmakta kuramsal yapı ile elde edilen yapının karşılaştırılması olarak tanımlanmaktadır (Seçer, 2015, s. 153-154)’’.

Araştırmada örneklemin büyüklüğünün faktör analizi için uygun olup olmadığını ölçmek için Kaiser Mayer Olkin (KMO) ve Bartlett testi yapılmıştır.

KMO testi sonucunda KMO değeri ,827 ve Barlett Testi değeri 1362,643 olarak hesaplanmıştır. Testin df değeri 91 ve Sig. (anlamlılık) değeri ise ,000’ olduğu gözükmemektedir.

KMO katsayısı, veri matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığı ve veri yapısı için uygunluğu hakkında bilgi verir. Faktörleşebilirlik için KMO’nun .60’tan yüksek çıkması beklenir (Büyüköztürk, 2018, s. 136).

KMO ve Bartlett Testi sonucunda ölçeğin anlamlı olduğu tespit edilmiş ve faktör analizi uygun olduğu tespit edilmiştir.

Faktörlerin varyansa yaptıkları katkının toplam %41,127 olarak tespit edilmiştir. Çok faktörlü durumlarda, açıklanan varyans oranının % 40 ile % 60 arasında olması halinde yeterli olarak görülmektedir (Çokluk, Şekercioğlu, & Büyüköztürk, 2016, s. 245).

Yapılan faktör analizinden sonra anket soruları 2 (iki) faktör altında toplanmıştır.

Elektronik Kaynak Tercihini Etkileyen Faktörler altında;

- Basılı ve elektronik kaynak tercihim yayının türüne göre değişiklik gösterir.
- Araştırma yaparken elektronik kaynak kullanımı kolay olduğu (kopyala, yapıştır, aradığını kelimeyi veya metni bulma, paylaşma vb. gibi seçenekler) için elektronik kaynakları tercih ederim.
- Basılı kaynaklara göre elektronik kaynaklar kolay ulaşılabilir, taşınılabilir, saklanılabilir olduğu için elektronik kaynakları tercih ederim.
- İstediğim bilgiye eriştiğim zaman kaynağın basılı veya elektronik olması fark etmez.

Basılı Kaynak Tercihini Etkileyen Faktörler altında ise;

- Genellikle basılı kaynakları okumayı tercih ederim.
- Basılı kaynakları kullanmaya daha yatkınım.
- Elektronik kaynağı kullanırken metne yeterince odaklanamam.
- Daha önceki araştırma yapma, okuma, yazma vb. alışkanlıklarım beni basılı kaynaklara yönlendiriyor.
- Aynı kaynağın hem basılısı hem de elektroniği varsa basılı kaynağı tercih ederim.
- Basılı kaynak üzerinde karalama, altını çizme, not alma gibi şeyler yapabildiğim için ilk önceliğim basılı kaynaklardır.
- Edebi yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim.
- Akademik yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim.
- Elektronik kaynakların sunulduğu platformların karmaşıklığı ve bu platformlara bağlanmada yaşadığım zorluklar beni basılı kaynaklara yönlendiriyor.
- Elektronik kaynak için yeterli donanım ve ekipmanımın olmaması beni basılı kaynaklara yönlendiriyor.

Bir maddenin faktör yük değerinin düşük olması, o maddenin söz konusu faktörle yeterince güçlü bir şekilde ilişki olmadığını gösterir. Bir maddenin faktör yük değeri için asgari büyüklüğünün 0.30 olması yönünde yaygın bir görüş vardır. (Çokluk, Şekercioğlu, & Büyüköztürk, 2016, s. 194). Soruların yük değerleri 0,30'un üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirliğinin test edilmesi için Cronbach Alfa (α) değeri hesaplanmıştır. Ölçek için Cronbach Alfa değerlerine ilişkin veriler aşağıdaki tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Ölçeğin Güvenilirlik Değerleri

Ölçek / Boyut	Madde Sayısı	Güvenilirlik Değeri (α)
Elektronik ve Basılı Kaynak Tercihini Etkileyen Nedenler	14	,612
Basılı Kaynak Tercihini Etkileyen Nedenler	10	,754
Elektronik Kaynak Tercihini Etkileyen Nedenler	4	,602

Cronbach alfa katsayısının yorumlanması için farklı sınıflamalar literatürde yer almaktadır. 0.7 – 0.9 arasında İyi, 0.6 - 0.7 arasında kabul edilebilir olarak yorumlanmaktadır (Kılıç, 2016, s. 47-48). Tablo 12.'de yer alan ve bu araştırmada kullanılan ölçeğin Cronbach alfa değerlerine bakıldığında ölçeğin genel Cronbach alfa değerinin 0,612 ve diğer iki boyut için ayrı ayrı hesaplanan Cronbach alfa değerlerinin de 0,602'nin üzerinde olduğu görülmektedir.

Ölçek için yapılan normallik testinde çarpıklık (skewness) değerlerinde yaş, cinsiyet, görev ve alan değişkenleri için sırasıyla 391, -032, -165-, 173 çıkmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık katsayısının (skewness) ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2018, s.36).

3.3. Örneklem İlişkin Bulgular

Çalışmada çapraz tablolama ve ki-kare analizi kullanılmıştır. Anket soruları kullanıcıların verdikleri cevaplara göre ve demografik özelliklerine göre yazılmıştır.

“Ki-Kare bağımsızlık testinin esası, sınıflayıcı veya sıralayıcı ölçme düzeyinde ölçülen iki veya daha fazla şıklı iki nitel değişken arasında bağımsızlık olup olmadığının diğer bir değişle ilişki bulunup bulunmadığının incelenmesidir. Bu test yapılırken n hacimli bir örneklemden elde edilen gözlem sonuçlarının iki nitel değişkene göre düzenlenmesiyle oluşturulan çift yönlü tablodan yararlanılmaktadır (Serper 2014: 472)” Test sonucunda bulunan P değeri ise 0,05'in altında bir değer ise karşılaştırma sonucunda anlamlı farklılık bulunduğu anlamına gelir. P değerinin çıkan sonuca göre yorumlanma şu şekildedir (Kul, 2014, s. 12);

p değeri $0,01 \leq p < 0,05$ aralığında; İstatistiksel anlamlılık,

p değeri $0,001 \leq p < 0,01$ aralığında; Yüksek düzeyde istatistiksel anlamlılık,

p değeri $p < 0,001$ ise; Çok yüksek düzeyde istatistiksel anlamlılık,

p değeri $0,05 \leq p < 0,10$ aralığında; Sınırdan anlamlılık

p değeri $p > 0,10$ ise; istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır anlamına gelmektedir.

Anket sorularına katılımcıların verdikleri cevaplara göre sayı ve yüzde oranlarına bakacak olursak;

Değişken	Genellikle basılı kaynakları okumayı tercih ederim.	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	28	7,3	48	12,6	119	31,2
	28-44	52	13,6	35	9,2	63	16,5
	45 ve üstü	11	2,9	7	1,8	19	5,0
Cinsiyet	Kadın	39	10,2	40	10,5	109	28,5
	Erkek	52	13,6	50	13,1	92	24,1
Görevi	Akademik Personel	50	13,1	21	5,5	48	12,6
	İdari Personel	15	3,9	22	5,8	23	6,0
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	5	1,3	12	3,1	24	6,3
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	21	5,5	35	9,2	106	27,7
Alanı	Temel Bilimler	13	3,4	1	0,3	17	4,5
	Sosyal Bilimler	33	8,6	39	10,2	92	24,1
	Mühendislik/Mimarlık	31	8,1	39	10,2	45	11,8
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	14	3,7	11	2,9	47	12,3
Toplam		91	23,8	90	23,6	201	52,6

Tablo 13. Genellikle Basılı Kaynakları Okumayı Tercih Ederim Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “Genellikle basılı kaynakları okumayı tercih ederim” sorusuna alan ($p=,000$), görev ($p=,000$) ve yaş ($p=,000$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ($p=,116$) değişkeni ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Genellikle basılı kaynakları okumayı tercih ederim sorusuna katılımcıların %52,6’sı katılıyorum, %23,6’sı kararsızım ve %23,8’i ise katılmıyorum cevabı vermiştir. Burada katılımcıların büyük bir çoğunluğu basılı formatta kaynakları tercih ettiğini görülmektedir. Fakat akademik personelin ise elektronik formatta kaynakları tercih ettiği verilen cevaplardaki oranlar

birbirine yakın olmakla beraber küçük bir farkla görülmektedir. Ayrıca temel bilimler ve 28-44 yaş grubu için ise verilen cevaplar birbirine yakın olduğu saptanmıştır.

Değişken	Basılı ve elektronik kaynak tercihim yayının türüne göre değişiklik gösterir	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	32	8,4	46	12,0	117	30,6
	28-44	19	5,0	19	5,0	112	29,3
	45 ve üstü	2	0,5	9	2,4	26	6,8
Cinsiyet	Kadın	32	8,4	34	8,9	112	31,9
	Erkek	21	5,5	40	10,5	133	34,8
Görevi	Akademik Personel	17	4,5	18	4,7	84	22,0
	İdari Personel	5	1,3	7	1,8	48	12,6
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	5	1,3	6	1,6	30	7,9
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	26	6,8	43	11,3	93	24,3
Alanı	Temel Bilimler	5	1,3	8	2,1	18	4,7
	Sosyal Bilimler	22	5,8	26	6,8	116	30,4
	Mühendislik/Mimarlık	11	2,9	23	6,0	81	21,2
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	15	3,9	17	4,5	40	10,5
Toplam		53	13,9	74	19,4	255	66,8

Tablo 14. Basılı ve Elektronik Kaynak Tercihim Yayının Türüne Göre Değişiklik Gösterir Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “Basılı ve elektronik kaynak tercihim yayının türüne göre değişiklik gösterir” sorusuyla görev ($p=,031$) ve yaş ($p=,021$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Alan ($p=,178$) ve cinsiyet ($p=,207$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Basılı ve elektronik kaynak tercihim yayının türüne göre değişiklik gösterir sorusuna katılımcıların %66,8'i katılıyorum, %19,4'i kararsızım ve %13,9'u ise katılmıyorum cevabı vermiştir. Burada verilen cevapların büyük bir çoğunluğu katılıyorum şeklinde olmuştur ve elektronik ve basılı kaynak tercihlerinde yayın türünün önemli bir faktör olduğu saptanmıştır.

Değişken	Araştırma yaparken elektronik kaynak kullanımı kolay olduğu (kopyala, yapıştır, aradığını kelimeyi veya metni bulma, paylaşma vb. gibi seçenekler) için elektronik kaynakları tercih ederim	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	24	6,3	41	10,7	130	34,0
	28-44	16	4,2	16	4,2	118	30,9
	45 ve üstü	5	1,3	6	1,6	26	6,8
Cinsiyet	Kadın	22	5,8	33	8,6	133	34,8
	Erkek	23	6,0	30	7,9	141	36,9
Görevi	Akademik Personel	13	3,4	15	3,9	91	23,8
	İdari Personel	5	1,3	9	2,4	46	12,0
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	4	1,0	7	1,8	30	7,9
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	23	6,0	32	8,4	107	28,0
Alanı	Temel Bilimler	4	1,0	1	0,3	26	6,8
	Sosyal Bilimler	21	5,5	31	8,1	112	29,3
	Mühendislik/Mimarlık	14	3,7	17	4,5	84	22,0
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	6	1,6	14	3,7	52	13,6
Toplam		45	11,8	63	16,5	274	71,7

Tablo 15. Araştırma Yaparken Elektronik Kaynak Kullanımı Kolay Olduğu (kopyala, yapıştır, aradığını kelimeyi veya metni bulma, paylaşma vb. gibi seçenekler) İçin Elektronik Kaynakları Tercih Ederim Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “Araştırma yaparken elektronik kaynak kullanımı kolay olduğu (kopyala, yapıştır, aradığını kelimeyi veya metni bulma, paylaşma vb. gibi seçenekler) için elektronik kaynakları tercih ederim” sorusuyla görev (p=,523),

yaş (p=,110), alan (p=,387), cinsiyet (p=,859) değişkenleri ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Araştırma yaparken elektronik kaynak kullanımı kolay olduğu (kopyala, yapıştır, aradığını kelimeyi veya metni bulma, paylaşma vb. gibi seçenekler) için elektronik kaynakları tercih ederim sorusuna katılımcıların %71,7'si katılıyorum, %16,5'i kararsızım ve %11,8'i ise katılmıyorum cevabı vermiştir. Burada verilen cevapların büyük bir çoğunluğu katılıyorum şeklinde olmuştur ve kullanıcıların araştırma faaliyetlerinde elektronik kaynakların bir takım teknolojik artıları tercih sebebi olduğu görülmektedir.

Değişken	Basılı kaynaklara göre elektronik kaynaklar kolay ulaşılabilir, taşınabilir, saklanabilir olduğu için elektronik kaynakları tercih ederim.	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	29	7,6	66	17,3	100	26,2
	28-44	12	3,1	24	6,3	114	29,8
	45 ve üstü	3	0,8	4	1,0	30	7,9
Cinsiyet	Kadın	26	6,8	45	11,8	117	30,6
	Erkek	18	4,7	49	12,8	127	33,2
Görevi	Akademik Personel	7	1,8	19	5,0	93	24,3
	İdari Personel	7	1,8	10	2,6	43	11,3
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	2	0,5	6	1,6	33	8,6
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	28	7,3	59	15,4	75	19,6
Alanı	Temel Bilimler	6	1,6	4	1,0	21	5,5
	Sosyal Bilimler	8	2,1	48	12,6	108	28,3
	Mühendislik/Mimarlık	15	3,9	33	8,6	67	17,5

	Dış Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	15	3,9	9	2,4	48	12,6
Toplam		44	11,5	94	24,6	244	63,9

Tablo 16. Basılı Kaynaklara Göre Elektronik Kaynaklar Kolay Ulaşılabilir, Taşınabilir, Saklanabilir Olduğu İçin Elektronik Kaynakları Tercih Ederim Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “Basılı kaynaklara göre elektronik kaynaklar kolay ulaşılabilir, taşınabilir, saklanabilir olduğu için elektronik kaynakları tercih ederim” sorusuyla) yaş ($p=,000$), görev ($p=,000$) ve alan ($p=,001$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ($p=,379$) değişkeni ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Basılı kaynaklara göre elektronik kaynaklar kolay ulaşılabilir, taşınabilir, saklanabilir olduğu için elektronik kaynakları tercih ederim sorusuna katılımcıların %63,9’u katılıyorum, %24,6’sı kararsızım ve %11,5’i ise katılmıyorum cevabı vermiştir. Verilen cevapların büyük bir çoğunluğu katılıyorum şeklinde olmuştur ve burada da elektronik kaynakların bir takım teknolojik artıları elektronik kaynaklar için tercih sebebi olduğu görülmektedir.

Değişken	Elektronik kaynak için yeterli donanım ve ekipmanının olmaması beni basılı kaynaklara yönlendiriyor	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	86	22,5	65	17,0	44	11,5
	28-44	102	26,7	21	5,5	27	7,1
	45 ve üstü	25	6,5	5	1,3	7	1,8
Cinsiyet	Kadın	102	26,7	44	11,5	42	11,0
	Erkek	111	29,1	47	12,3	36	9,4
Görevi	Akademik Personel	85	2,3	14	3,7	20	5,2
	İdari Personel	40	10,5	9	2,4	11	2,9
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	21	5,5	10	2,6	10	2,6

	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	67	17,5	58	15,2	37	9,7
Alanı	Temel Bilimler	17	4,5	8	2,1	6	1,6
	Sosyal Bilimler	86	22,5	35	9,2	43	11,3
	Mühendislik/Mimarlık	71	18,6	28	7,3	16	4,2
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	39	10,2	20	5,2	13	3,4
Toplam		213	55,8	91	23,8	78	20,4

Tablo 17. Elektronik Kaynak İçin Yeterli Donanım ve Ekipmanımın Olmaması Beni Basılı Kaynaklara Yönlendiriyor Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “Elektronik kaynak için yeterli donanım ve ekipmanımın olmaması beni basılı kaynaklara yönlendiriyor” sorusuyla yaş ($p=,000$) ve görev ($p=,000$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ($p=,655$) ve alan ($p=,289$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Elektronik kaynak için yeterli donanım ve ekipmanımın olmaması beni basılı kaynaklara yönlendiriyor sorusuna katılımcıların %20,4’ü katılıyorum, %23,8’i karasızım ve %55,8’i ise katılmıyorum cevabı vermiştir. Burada katılımcıların çoğunluğu bu soruya katılmıyorum cevabı vermesine rağmen basılı kaynakların tercih edilme sebepleri arasında olduğu görülmektedir.

Değişken	Elektronik kaynakların sunulduğu platformların karmaşıklığı ve bu platformlara bağlanmada yaşadığım zorluklar beni basılı kaynaklara yönlendiriyor.	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	84	22,0	48	12,6	63	16,5
	28-44	95	24,9	32	8,4	23	6,0
	45 ve üstü	13	3,4	13	3,4	11	2,9
Cinsiyet	Kadın	94	24,6	38	9,9	56	14,7
	Erkek	98	25,7	55	14,4	41	10,7
Görevi	Akademik Personel	78	20,4	22	5,8	19	5,0
	İdari Personel	33	8,6	18	4,7	9	2,4
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	15	3,9	10	2,6	16	4,2
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	66	17,3	43	11,3	53	13,9
Alanı	Temel Bilimler	20	5,2	8	2,1	3	0,8
	Sosyal Bilimler	80	20,9	40	10,5	44	11,5
	Mühendislik/Mimarlık	63	16,5	26	6,8	26	6,8
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	29	7,6	19	5,0	24	6,3
Toplam		192	50,3	93	24,3	97	25,4

Tablo 18. Elektronik Kaynakların Sunulduğu Platformların Karmaşıklığı ve Bu Platformlara Bağlanmada Yaşadığım Zorluklar Beni Basılı Kaynaklara Yönlendiriyor Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “Elektronik kaynakların sunulduğu platformların karmaşıklığı ve bu platformlara bağlanmada yaşadığım zorluklar beni basılı kaynaklara yönlendiriyor” sorusuyla yaş ($p=,000$) ve görev ($p=,000$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ($p=,067$) ve alan ($p=,185$) değişkenleri ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Elektronik kaynakların sunulduğu platformların karmaşıklığı ve bu platformlara bağlanmada yaşadığım zorluklar beni basılı kaynaklara yönlendiriyor sorusuna katılımcıların %25,4'ü katılıyorum, %24,3'ü kararsızım ve %50,3'ü ise katılmıyorum cevabı vermiştir. Katılımcıların çoğunluğu soruya katılmıyorum cevabı vermesine rağmen burada da basılı kaynakların tercih edilme sebepleri arasında oluğu görülmektedir.

Değişken	Daha önceki araştırma yapma, okuma, yazma vb. alışkanlıklarım beni basılı kaynaklara yönlendiriyor	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	50	13,1	64	16,8	81	21,2
	28-44	70	18,3	28	7,3	52	13,6
	45 ve üstü	16	4,2	5	1,3	16	4,2
Cinsiyet	Kadın	55	14,4	40	10,5	93	24,3
	Erkek	81	21,2	57	14,9	56	14,7
Görevi	Akademik Personel	64	18,8	26	6,8	29	7,6
	İdari Personel	28	7,3	8	2,1	24	6,3
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	9	2,4	11	2,9	21	5,5
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	35	9,2	52	13,6	75	19,6
Alanı	Temel Bilimler	12	3,1	9	2,4	10	2,6
	Sosyal Bilimler	53	13,9	34	8,9	77	20,2
	Mühendislik/Mimarlık	50	13,1	39	10,2	26	6,8
	Dış Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	21	5,5	15	3,9	36	9,4
Toplam		136	35,6	97	25,4	149	39,0

Tablo 19. Daha Önceki Araştırma Yapma, Okuma, Yazma vb. Alışkanlıklarım Beni Basılı Kaynaklara Yönlendiriyor Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “Daha önceki araştırma yapma, okuma, yazma vb. alışkanlıklarım beni basılı kaynaklara yönlendiriyor” sorusuyla yaş ($p=,000$), görev ($p=,000$), cinsiyet ($p=,000$) ve alan ($p=,001$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

- Daha önceki araştırma yapma, okuma, yazma vb. alışkanlıklarım beni basılı kaynaklara yönlendiriyor sorusuna katılımcıların %39,0’ı katılıyorum, %25,4’ü kararsızım ve %35,6’sı ise katılmıyorum cevabı vermiştir. Verilen cevapların birbirine yakın olduğu ve değişkenler arasındaki gruplarda cevapların farklılaştığı görülmektedir. 18-27 yaş gurubu, Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi, Önlisans ve Lisans Öğrencisi, Sosyal Bilimler ve Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri gruplarındaki değişkenler için soruya katılıyorum cevabının ağır bastığı görülmektedir. Ayrıca bu sorunun cinsiyet değişkenine göre de farklılaştığı saptanmıştır.

Değişken	Basılı kaynakları kullanmaya daha yatkınım.	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	59	15,4	45	11,8	91	23,8
	28-44	71	18,6	23	6,0	56	14,7
	45 ve üstü	15	3,9	4	1,0	18	4,7
Cinsiyet	Kadın	69	18,1	26	6,8	93	24,3
	Erkek	76	19,9	46	12,0	72	18,8
Görevi	Akademik Personel	59	15,4	20	5,2	40	10,5
	İdari Personel	29	7,6	7	1,8	24	6,3
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	15	3,9	5	1,3	21	5,5
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	42	11,0	40	10,5	80	20,9
Alanı	Temel Bilimler	12	3,1	6	1,6	13	3,4

	Sosyal Bilimler	56	14,7	23	6,0	85	22,3
	Mühendislik/Mimarlık	50	13,1	32	8,4	33	8,6
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	27	7,1	11	2,9	34	8,9
	Toplam	145	38,0	72	18,8	165	43,2

Tablo 20. Basılı Kaynakları Kullanmaya Daha Yatkınım Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “basılı kaynakları kullanmaya daha yatkınım” sorusuyla yaş ($p=,013$), görev ($p=,001$), cinsiyet ($p=,014$) ve alan ($p=,007$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

- Basılı kaynakları kullanmaya daha yatkınım sorusuna katılımcıların %43,2’si katılıyorum, %18,8’i karasızım ve %38,0’ı ise katılmıyorum cevabı vermiştir. Burada da verilen cevapların birbirine yakın olduğu ve değişkenler arasındaki gruplarda cevapların farklılaştığı görülmektedir. 18-27 ve 45 ve üstü yaş gurubu, Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi, Önlisans ve Lisans Öğrencisi, Sosyal Bilimler ve Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri gruplarındaki değişkenler için soruya katılıyorum cevabının ağır bastığı görülmektedir. Bu sorunun da cinsiyet değişkenine göre de farklılaştığı saptanmıştır. Yedinci soru olan ‘Daha önceki araştırma yapma, okuma, yazma vb. alışkanlıklarım beni basılı kaynaklara yönlendiriyor’ sorusu ile ‘Basılı kaynakları kullanmaya daha yatkınım’ sorusuna katılıyorum cevabı veren gruplar arasında benzerlik olduğu görülmektedir. Katılımcıların elektronik ve basılı kaynak tercihlerinde alışkanlıkları ve yatkınlıkları önemli bir faktör olduğu belirtilebilir.

Değişken	Elektronik kaynağı kullanırken metne yeterince odaklanamam.	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	61	16,0	40	10,5	94	24,6
	28-44	79	20,7	30	7,9	41	10,7
	45 ve üstü	20	5,2	8	2,1	9	2,4
Cinsiyet	Kadın	82	21,5	36	9,4	70	18,3
	Erkek	78	20,4	42	11,0	74	19,4
Görevi	Akademik Personel	72	18,8	24	6,3	23	6,0
	İdari Personel	25	6,5	14	3,7	21	5,5
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	22	5,8	0	0	19	5,0
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	41	10,7	40	10,5	81	21,2
Alanı	Temel Bilimler	10	2,6	7	1,8	14	3,7
	Sosyal Bilimler	69	18,1	29	7,6	66	17,3
	Mühendislik/Mimarlık	54	14,1	30	7,9	31	8,1
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	27	7,1	12	3,1	33	8,6
Toplam		160	41,9	78	20,4	144	37,7

Tablo 21. Elektronik Kaynağı Kullanırken Metne Yeterince Odaklanamam Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “Elektronik kaynağı kullanırken metne yeterince odaklanamam” sorusuyla yaş ($p=,000$) ve görev ($p=,000$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ($p=,749$) ve alan ($p=,115$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Elektronik kaynağı kullanırken metne yeterince odaklanamam sorusuna katılımcıların %37,7’si katılıyorum, %20,4’ü kararsızım ve %41,9’u ise katılmıyorum cevabı vermiştir. Soruya 18-27, 28-44 yaş grubu, Önlisans ve Lisans Öğrencisi katılıyorum cevabı; 45 ve üstü yaş grubu, Akademik Personel, Mühendislik/Mimarlık alanı için katılmıyorum cevabı ağır basmıştır.

Değişken	İstediğim bilgiye eriştiğim zaman kaynağın basılı veya elektronik olması fark etmez.	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	23	6,0	56	14,7	116	30,4
	28-44	9	2,4	18	4,7	123	32,2
	45 ve üstü	7	1,8	2	0,5	28	7,3
Cinsiyet	Kadın	19	5,0	38	9,9	131	34,3
	Erkek	20	5,2	38	9,9	136	35,6
Görevi	Akademik Personel	8	2,1	10	2,6	101	26,4
	İdari Personel	4	1,0	9	2,4	47	12,3
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	5	1,3	9	2,4	27	7,1
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	22	5,8	48	12,6	92	24,1
Alanı	Temel Bilimler	2	0,5	4	1,0	25	6,5
	Sosyal Bilimler	13	3,4	31	8,1	120	31,4
	Mühendislik/Mimarlık	13	3,4	25	6,5	77	20,2
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	11	2,9	16	4,2	45	11,8
Toplam		39	10,2	76	19,9	267	69,9

Tablo 22. İstediğim Bilgiye Eriştiğim Zaman Kaynağın Basılı veya Elektronik Olması Fark Etmez Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “İstediğim bilgiye eriştiğim zaman kaynağın basılı veya elektronik olması fark etmez” sorusuyla yaş ($p=,000$) ve görev ($p=,000$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ($p=,998$) ve alan ($p=,432$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- İstediğim bilgiye eriştiğim zaman kaynağın basılı veya elektronik olması fark etmez sorusuna katılımcıların %69,9’u katılıyorum, %19,9’u kararsızım ve %10,2’si ise katılmıyorum cevabı vermiştir. Katılımcıların çoğunluğu soruya katılıyorum cevabı vermiştir. Bilgiye erişildiği zaman kaynağın formatının katılımcılar için fark etmediği görülebilir.

Değişken	Aynı kaynağın hem basılısı hem de elektroniği varsa basılı kaynağı tercih ederim.	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	44	11,5	48	12,6	103	27,0
	28-44	52	13,6	25	6,5	73	19,1
	45 ve üstü	12	3,1	7	1,8	18	4,7
Cinsiyet	Kadın	48	12,6	42	11,0	98	25,7
	Erkek	60	15,7	38	9,9	96	25,1
Görevi	Akademik Personel	43	11,3	23	6,0	53	13,9
	İdari Personel	23	6,0	13	3,4	24	6,3
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	9	2,4	3	0,8	29	7,6
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	33	8,6	41	10,7	88	23,0
Alanı	Temel Bilimler	7	1,8	12	3,1	12	3,1
	Sosyal Bilimler	40	10,5	35	9,2	89	23,3
	Mühendislik/Mimarlık	40	10,5	20	5,2	55	14,4
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	21	5,5	13	3,4	38	9,9
Toplam		108	28,3	80	20,9	194	50,8

Tablo 23. Aynı Kaynağın Hem Basılısı Hem de Elektroniği Varsa Basılı Kaynağı Tercih Ederim Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “Aynı kaynağın hem basılısı hem de elektroniği varsa basılı kaynağı tercih ederim” sorusuyla görev (p=,003) değişkeni ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet (p=,482), yaş (p=,107) ve alan (p=,117) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Aynı kaynağın hem basılısı hem de elektroniği varsa basılı kaynağı tercih ederim sorusuna katılımcıların %50,8'i katılıyorum, %20,9'u kararsızım ve %28,3'ü ise katılmıyorum cevabı vermiştir. Burada genel olarak ve tüm gruplar için katılıyorum cevabı verilmiştir. Yani katılımcılara basılı ve elektronik arasında tercih yapılması istendiğinde katılımcıların çoğunluğu basılı kaynak tercihinde bulunmuştur.

Değişken	Basılı kaynak üzerinde karalama, altını çizme, not alma gibi şeyler yapabildiğim için ilk önceliğim basılı kaynaklardır.	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	36	9,4	39	10,2	120	31,4
	28-44	54	14,1	24	6,3	72	18,8
	45 ve üstü	15	3,9	7	1,8	15	3,9
Cinsiyet	Kadın	44	11,5	33	8,6	111	29,1
	Erkek	61	16,0	37	9,7	96	25,1
Görevi	Akademik Personel	51	13,4	19	5,0	49	12,8
	İdari Personel	22	5,8	13	3,4	25	6,5
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	11	2,9	4	1,0	26	6,8
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	21	5,5	34	8,9	107	28,0
Alanı	Temel Bilimler	6	1,6	8	2,1	17	4,5
	Sosyal Bilimler	47	12,3	23	6,0	94	24,6
	Mühendislik/Mimarlık	40	10,5	21	5,5	54	14,1
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	12	3,1	18	4,7	42	11,0
Toplam		105	27,5	70	18,3	207	54,3

Tablo 24. Basılı Kaynak Üzerinde Karalama, Altını Çizme, Not Alma Gibi Şeyler Yapabildiğim İçin İlk Önceliğim Basılı Kaynaklardır Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “Basılı kaynak üzerinde karalama, altını çizme, not alma gibi şeyler yapabildiğim için ilk önceliğim basılı kaynaklardır” sorusuyla yaş ($p=,002$) ve görev ($p=,000$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ($p=,137$) ve alan ($p=,060$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Basılı kaynak üzerinde karalama, altını çizme, not alma gibi şeyler yapabildiğim için ilk önceliğim basılı kaynaklardır sorusuna katılımcıların %54,3’ü katılıyorum, %18,3’ü kararsızım ve %27,5’i ise katılmıyorum cevabı vermiştir. ‘45 ve yaş üstü’ ve ‘akademik personel’ grubundaki katılımcılar hariç katılımcıların çoğunluğu soruya katılıyorum cevabı

vermiştir. Katılımcıların araştırma veya ders çalışma faaliyetlerinde basılı kaynak üzerindeki etkinlikleri tercih sebebi olduğu görülmüştür.

Değişken	Akademik yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	51	13,4	55	14,4	89	23,3
	28-44	75	19,6	29	7,6	46	12,0
	45 ve üstü	19	5,0	5	1,3	13	3,4
Cinsiyet	Kadın	66	17,3	45	11,8	77	20,2
	Erkek	79	20,7	44	11,5	71	18,6
Görevi	Akademik Personel	70	18,3	25	6,5	24	6,3
	İdari Personel	26	6,8	10	2,6	24	6,3
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	16	4,2	4	1,0	21	5,5
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	33	8,6	50	13,1	79	20,7
Alanı	Temel Bilimler	11	2,9	2	0,5	18	4,7
	Sosyal Bilimler	71	18,6	35	9,2	58	15,2
	Mühendislik/Mimarlık	43	11,3	34	8,9	38	9,9
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	20	5,2	18	4,7	34	8,9
Toplam		145	38,0	89	23,3	148	38,7

Tablo 25. Akademik Yayınlarında Basılı Kaynakları Tercih Ederim Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “Akademik yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim” sorusuyla yaş ($p=,002$), görev ($p=,000$) ve alan ($p=,019$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ($p=,515$) değişkeni ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Akademik yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim sorusuna katılımcıların %38,7’si katılıyorum, %23,3’ü kararsızım ve %38,0’ı ise

katılmıyorum cevabı vermiştir. Burada 18-27 yaş ve Önlisans ve Lisans Öğrencisi grubu için katılıyorum cevabı; 28-44 ve Akademik Personel için ise katılmıyorum cevabı ağır basmaktadır.

Değişken	Edebi yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim	Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum	
		S	%	S	%	S	%
Yaş	18-27	14	3,7	42	11,0	139	36,4
	28-44	25	6,5	20	5,2	105	27,5
	45 ve üstü	4	1,0	5	1,3	28	7,3
Cinsiyet	Kadın	23	6,0	24	6,3	141	36,9
	Erkek	20	5,2	43	11,3	131	34,3
Görevi	Akademik Personel	20	5,2	17	4,5	82	21,5
	İdari Personel	11	2,9	9	2,4	40	10,5
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	3	0,8	3	0,8	35	9,2
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	9	2,4	38	9,9	115	30,1
Alanı	Temel Bilimler	1	0,3	6	1,6	24	6,3
	Sosyal Bilimler	21	5,5	25	6,5	118	30,9
	Mühendislik/Mimarlık	18	4,7	22	5,8	75	19,6
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	3	0,8	14	3,7	55	14,4
Toplam		43	13,3	67	17,5	272	71,2

Tablo 26. Edebi Yayınlarında Basılı Kaynakları Tercih Ederim Anket Sorusu Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “Edebi yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim” sorusuyla yaş ($p=,032$) ve görev ($p=,004$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ($p=,053$) ve alan ($p=,162$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Edebi yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim sorusuna katılımcıların %71,2'si katılıyorum, %17,5'i karasızım ve %13,3'ü ise katılmıyorum cevabı vermiştir. Edebi yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim sorusuna genel olarak ve gruplar arasında katılıyorum cevabı verilmiştir.

Katılımcıların yayın türlerinin basılı ve elektronik okuma tercihleri ile ilgili verdikleri cevaplara göre sayı ve yüzde oranlarına bakacak olursak;

Değişken	Bilimsel Kitaplar	Elektronik		Basılı	
		S	%	S	%
Yaş	18-27	87	22,9	106	27,9
	28-44	82	21,6	68	17,9
	45 ve üstü	19	5,0	18	4,7
Cinsiyet	Kadın	96	25,3	91	23,9
	Erkek	92	24,2	101	26,6
Görevi	Akademik Personel	69	18,2	50	13,2
	İdari Personel	35	9,2	25	6,6
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	19	5,0	22	5,8
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	65	17,1	95	25,0
Alanı	Temel Bilimler	21	5,5	10	2,6
	Sosyal Bilimler	98	25,8	65	17,1
	Mühendislik/Mimarlık	44	11,6	70	18,4
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	25	6,6	47	12,4
Toplam		188	49,5	192	50,5

Tablo 27. Bilimsel Kitaplar Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “bilimsel kitaplar” ile ilgili tercihlerde görev ($p=,015$) ve alan ($p=,000$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaş ($p=,206$) ve cinsiyet ($p=,475$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Bilimsel kitaplar için %49,5'i elektronik, % 50,5'i ise basılı tercihi yapılmıştır. Tercihlerin farklı gruplar için farklılaştığı görülmüştür.

Bilimsel kitaplar için elektronik ve basılı kaynak tercihlerinde 18-27 yaş, Önlisans ve Lisans Öğrencisi, Mühendislik/Mimarlık, Diş Hekimliği ve Tıp ve Sağlık Bilimleri grupları için basılı; 28-44 yaş, Akademik Personel, Temel Bilimler ve Sosyal Bilimler için elektronik tercihler ağır bastığı görülmüştür.

Değişken	Edebi Kitaplar	Elektronik		Basılı	
		S	%	S	%
Yaş	18-27	8	2,1	185	48,7
	28-44	19	5,0	131	34,5
	45 ve üstü	2	0,5	35	9,2
Cinsiyet	Kadın	12	3,2	176	46,3
	Erkek	17	4,5	175	46,1
Görevi	Akademik Personel	13	3,4	106	27,9
	İdari Personel	7	1,8	53	13,9
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	3	0,8	38	10,0
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	6	1,6	154	40,5
Alanı	Temel Bilimler	4	1,1	26	6,8
	Sosyal Bilimler	17	4,5	147	38,7
	Mühendislik/Mimarlık	7	1,8	107	28,2
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	1	0,3	71	18,7
Toplam		29	7,6	351	92,4

Tablo 28. Edebi Kitaplar Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “edebi kitaplar” ile ilgili tercihlerde yaş ($p=,011$) değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Görev ($p=,084$), alan ($p=,059$) ve cinsiyet ($p=,364$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Edebi Kitaplar için %7,6'sı elektronik, % 92,4'ü ise basılı tercihi yapılmıştır. Burada genel ve farklı gruplarda edebi kitaplar için basılı tercihi büyük çoğunlukla yapıldığı görülmektedir.

Değişken	Bilimsel Dergiler	Elektronik		Basılı	
		S	%	S	%
Yaş	18-27	118	31,1	74	19,5
	28-44	94	24,8	56	14,8
	45 ve üstü	30	7,9	7	1,8
Cinsiyet	Kadın	112	29,6	75	19,8
	Erkek	130	34,3	62	16,4
Görevi	Akademik Personel	86	22,7	33	8,7
	İdari Personel	35	9,2	25	6,6
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	30	7,9	11	2,9
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	91	24,0	68	17,9
Alanı	Temel Bilimler	17	4,5	13	3,4
	Sosyal Bilimler	110	29,0	53	14,0
	Mühendislik/Mimarlık	76	20,1	38	10,0
	Dış Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	39	10,3	33	8,7
Toplam		242	63,9	137	36,1

Tablo 29. Bilimsel Dergiler Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “bilimsel dergiler” ile ilgili tercihlerde görev ($p=,029$) değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Alan ($p=,178$), cinsiyet ($p=,113$) ve yaş ($p=,070$) değişkenler ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Bilimsel Dergiler için % 63,9'u elektronik, % 36,1'i ise basılı tercihi yapılmıştır. Genel ve farklı gruplarda bilimsel dergiler için elektronik tercihi yapıldığı görülmektedir.

Değişken	Edebi Dergiler	Elektronik		Basılı	
		S	%	S	%
Yaş	18-27	43	11,3	151	39,6
	28-44	41	10,8	109	28,6
	45 ve üstü	10	2,6	27	7,1
Cinsiyet	Kadın	44	11,5	144	37,8
	Erkek	50	13,1	143	37,5
Görevi	Akademik Personel	35	9,2	84	22,0
	İdari Personel	15	3,9	45	11,8
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	7	1,8	34	8,9
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	37	9,7	124	32,5
Alanı	Temel Bilimler	6	1,6	25	6,6
	Sosyal Bilimler	39	10,2	125	32,8
	Mühendislik/Mimarlık	30	7,9	84	22,0
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	19	5,0	53	13,9
Toplam		94	24,7	287	75,3

Tablo 30. Edebi Dergiler Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “edebi dergiler” ile ilgili tercihlerde alan ($p=,844$), görev ($p=,397$), cinsiyet ($p=,571$) ve yaş ($p=,512$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Edebi Dergiler için % 24,7’si elektronik, % 75,3’ü ise basılı tercihi yapılmıştır. Burada genel ve farklı gruplarda edebi dergiler için basılı tercihi büyük çoğunlukla yapıldığı görülmektedir.

Değişken	Gazete	Elektronik		Basılı	
		S	%	S	%
Yaş	18-27	84	22,0	110	28,9
	28-44	98	25,7	52	13,6
	45 ve üstü	20	5,2	17	4,5
Cinsiyet	Kadın	94	24,7	94	24,7
	Erkek	108	28,3	85	22,3
Görevi	Akademik Personel	81	21,3	38	10,0
	İdari Personel	28	7,3	32	8,4
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	23	6,0	18	4,7
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	70	18,4	91	23,9
Alanı	Temel Bilimler	16	4,2	14	3,7
	Sosyal Bilimler	94	24,7	70	18,4
	Mühendislik/Mimarlık	61	16,0	54	14,2
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	31	8,1	41	10,8
Toplam		202	53,0	179	47,0

Tablo 31. Gazete Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “gazete” ile ilgili tercihlerde yaş ($p=,000$) ve görev ($p=,000$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Alan ($p=,252$) ve cinsiyet ($p=,244$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Gazete için % 53,0’ı elektronik, % 47,0’ı ise basılı tercihi yapılmıştır. Gazete için elektronik ve basılı tercihler genel olarak birbirine yakın olmakla beraber gruplar arasında farklılaştığı görülmektedir. 18-27 yaş, Önlisans ve Lisans Öğrencisi ve Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri gruplarında basılı; 28-44 yaş ve Akademik Personel gruplarında elektronik tercihi ağır basmaktadır.

Değişken	Ders Kaynakları	Elektronik		Basılı	
		S	%	S	%
Yaş	18-27	59	15,5	135	35,4
	28-44	62	16,3	88	23,1
	45 ve üstü	22	5,8	15	3,9
Cinsiyet	Kadın	62	16,3	126	33,1
	Erkek	81	21,3	112	29,4
Görevi	Akademik Personel	62	16,3	57	15,0
	İdari Personel	23	6,0	37	9,7
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	10	2,6	31	8,1
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	48	12,6	113	29,7
Alanı	Temel Bilimler	12	3,1	18	4,7
	Sosyal Bilimler	49	12,9	115	30,2
	Mühendislik/Mimarlık	62	16,3	53	13,9
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	20	5,2	52	13,6
Toplam		143	37,5	238	62,5

Tablo 32. Ders Kaynakları Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “ders kaynakları” ile ilgili tercihlerde yaş ($p=,002$), alan ($p=,000$) ve görev ($p=,000$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ($p=,070$) değişkeni ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Ders Kaynakları için % 37,5'i elektronik, % 62,5'i ise basılı tercihi yapılmıştır. Ders kaynakları için genel olarak basılı tercihi yapılmasına rağmen 45 ve üstü yaş, Akademik Personel ve Mühendislik/Mimarlık gruplarında elektronik tercihi yapılmıştır.

Değişken	Referans Kaynakları	Elektronik		Basılı	
		S	%	S	%
Yaş	18-27	121	32,8	61	16,5
	28-44	96	26,0	54	14,6
	45 ve üstü	22	6,0	15	4,1
Cinsiyet	Kadın	122	33,1	57	15,4
	Erkek	117	31,7	73	19,8
Görevi	Akademik Personel	83	22,5	36	9,8
	İdari Personel	34	9,2	26	7,0
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	25	6,8	15	4,1
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	97	26,3	53	14,4
Alanı	Temel Bilimler	20	5,4	9	2,4
	Sosyal Bilimler	102	27,6	57	15,4
	Mühendislik/Mimarlık	77	20,9	32	8,7
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	40	10,8	32	8,7
Toplam		239	64,8	130	35,2

Tablo 33. Referans Kaynakları Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “referans kaynakları” ile ilgili tercihlerde alan ($p=,206$), görev ($p=,375$), yaş ($p=,694$), cinsiyet ($p=,186$) değişkenleri ile anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Referans Kaynakları için % 64,8’i elektronik, % 35,2’si ise basılı tercihi yapılmıştır. Referans kaynağı için elektronik ve basılı tercihlerde genel olarak ve gruplar arasında elektronik tercihi yapıldığı görülmektedir.

Değişken	Yazma ve Nadir Eserler	Elektronik		Basılı	
		S	%	S	%
Yaş	18-27	37	9,9	148	39,8
	28-44	31	8,3	119	32,0
	45 ve üstü	13	3,5	24	6,5
Cinsiyet	Kadın	45	12,1	137	36,8
	Erkek	36	9,7	154	41,4
Görevi	Akademik Personel	36	9,7	83	22,3
	İdari Personel	11	3,0	49	13,2
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	10	2,7	31	8,3
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	24	6,5	128	34,4
Alanı	Temel Bilimler	5	1,3	25	6,7
	Sosyal Bilimler	43	11,6	118	31,7
	Mühendislik/Mimarlık	25	6,7	85	22,8
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	8	2,2	63	16,9
Toplam		81	21,8	291	78,2

Tablo 34. Yazma ve Nadir Eserler Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “yazma ve nadir eserler” ile ilgili tercihlerde görev ($p=,032$) değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Alan ($p=,060$), yaş ($p=,115$) ve cinsiyet ($p=,177$) değişkenleri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Yazma ve Nadir Eserler için % 21,8’i elektronik, % 78,2’si ise basılı tercihi yapılmıştır. Yazma ve nadir eserler için elektronik ve basılı tercihlerde genel olarak ve gruplar arasında basılı tercihi yapıldığı görülmektedir. Burada katılımcıların yazma ve nadir eserlerin içeriğinden ziyade manevi değeri ve kıymetini de göz önüne alarak basılı tercihinde bulundukları da düşünülebilir.

Değişken	Tezler	Elektronik		Basılı	
		S	%	S	%
Yaş	18-27	133	35,0	60	15,8
	28-44	134	35,3	16	4,2
	45 ve üstü	32	8,4	5	1,3
Cinsiyet	Kadın	150	39,5	37	9,7
	Erkek	149	39,2	44	11,6
Görevi	Akademik Personel	108	28,4	11	2,9
	İdari Personel	53	13,9	7	1,8
	Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	34	8,9	7	1,8
	Önlisans ve Lisans Öğrencisi	104	27,4	56	14,7
Alanı	Temel Bilimler	23	6,1	8	2,1
	Sosyal Bilimler	139	36,6	24	6,3
	Mühendislik/Mimarlık	94	24,7	20	5,3
	Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri	43	11,3	29	7,6
Toplam		299	78,7	81	21,3

Tablo 35. Tezler Elektronik-Basılı Kaynak Tercihi Cevap Tablosu

Yapılan ki kare testinde “tezler” ile ilgili tercihlerde alan ($p=,000$), görev ($p=,000$) ve yaş ($p=,000$) değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyet ($p=,474$) değişkeni ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

- Tezler için % 78,7’si elektronik, % 21,3’ü ise basılı tercihi yapılmıştır. Tezler için elektronik ve basılı tercihlerde genel olarak ve gruplar arasında elektronik tercihi yapıldığı görülmektedir.

4. BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Tartışma ve Sonuç

Üniversite kütüphanesi kullanıcılarının bilgi kaynağı tercihlerine ilişkin yapılan araştırma için anket oluşturulmuş ve bu anket formu Karabük Üniversitesinde uygulanmıştır. Anket, Karabük Üniversitesinde 382 kişiye uygulanmıştır. Anket formu ilk başta basılı olarak dağıtılmış fakat covid-19 salgını sebebi ile diğer kısmı ise internet üzerinden form oluşturularak katılımcıların ankete katılımları sağlanmıştır.

Uygulanan anket ile ilgili geçerlilik, güvenilirlik ve normallik analizleri yapılmış ve üçüncü bölümde paylaşılmıştır. Anketin geçerlilik, güvenilirlik ve normallik analiz değerleri anketin normal olarak dağıldığını, geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya koymuştur.

Anket için faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda anket soruları 2 faktör altında toplanmıştır. Anket soruları birinci faktör altında “Elektronik Kaynak Tercihini Etkileyen Faktörler” ve ikinci faktör altında “Basılı Kaynak Tercihini Etkileyen Faktörler” toplanmıştır.

Elektronik Kaynak Tercihini Etkileyen Faktörler altında;

- Basılı ve elektronik kaynak tercihim yayının türüne göre değişiklik gösterir.
- Araştırma yaparken elektronik kaynak kullanımı kolay olduğu (kopyala, yapıştır, aradığını kelimeyi veya metni bulma, paylaşma vb. gibi seçenekler) için elektronik kaynakları tercih ederim.

- Basılı kaynaklara göre elektronik kaynaklar kolay ulaşılabilir, taşınılabilir, saklanılabilir olduğu için elektronik kaynakları tercih ederim.
- İstediğim bilgiye eriştiğim zaman kaynağın basılı veya elektronik olması fark etmez.

Basılı Kaynak Tercihini Etkileyen Faktörler altında ise;

- Genellikle basılı kaynakları okumayı tercih ederim.
- Basılı kaynakları kullanmaya daha yatkınım.
- Elektronik kaynağı kullanırken metne yeterince odaklanamam.
- Daha önceki araştırma yapma, okuma, yazma vb. alışkanlıklarım beni basılı kaynaklara yönlendiriyor.
- Aynı kaynağın hem basılısı hem de elektroniği varsa basılı kaynağı tercih ederim.
- Basılı kaynak üzerinde karalama, altını çizme, not alma gibi şeyler yapabildiğim için ilk önceliğim basılı kaynaklardır.
- Edebi yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim.
- Akademik yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim.
- Elektronik kaynakların sunulduğu platformların karmaşıklığı ve bu platformlara bağlanmada yaşadığım zorluklar beni basılı kaynaklara yönlendiriyor.
- Elektronik kaynak için yeterli donanım ve ekipmanımın olmaması beni basılı kaynaklara yönlendiriyor.

Karabük Üniversitesinde uygulanan anket sonucunda değişkenler arasında basılı ve elektronik kaynak tercihlerinin farklılaştığı görülmüştür. Katılımcıların basılı veya elektronik kaynak kullanımlarına olan yatkınlıkları, yaşı, görevi ve alanı; kaynağın kullanılma amacı, ulaşılabilir olması, türü, kullanım kolaylığı gibi etkenlerden etkilenmektedir

Basılı kaynakların uzun süren görkemli bir geçmişi var. Yıllarca bilginin dolaşımını sağlayan basılı kaynaklar kütüphane koleksiyonlarında yer alarak kullanıcıların hizmetine sunulmuştur. Elektronik kaynakların gelişimi ve

yaygınlaşmasına rağmen basılı kaynaklar günümüzde üretilmekte ve halen önemini ve değerini korumakla beraber bazı kullanım alanlarında vazgeçilmez olduğu gözükmektedir.

Elektronik ve basılı kaynak tercihlerini etkileyen nedenler değişkenler arasında farklılaşmasıyla beraber katılımcıların elektronik ve basılı kaynak tercihlerinde yayın türlerine göre farklılıklar görülebilir. Katılımcılar ağırlıklı olarak edebi kitaplar, edebi dergiler, ders kaynakları, yazma ve nadir eserler yayın türlerinde basılı; bilimsel dergiler, referans kaynakları ve tezler yayın türlerinde elektronik kaynak tercihi yapmıştır. Yayın türleri için yapılan bu tercihlerde genellikle yayının kullanım amacı, amaca göre kaynağın kullanım kolaylığı, kaynaktan yararlanma şekli ana etkenler olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca elektronik ve basılı kaynak tercihlerinde alışkanlıklar ve yatkınlıklar önemli bir faktör olduğu belirtilebilir.

4.2. Öneriler

Elektronik yayın sayılarının artışıyla beraber Türkiye’de üniversite kütüphaneleri de koleksiyonlarındaki elektronik kaynak sayılarını arttırmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) 2018 yılındaki verilerine göre üniversite kütüphanelerinde elektronik kitapların sayısı basılı kitapları geçmiştir. TÜİK’in 2018 yılında yayınladığı ‘Üniversite kütüphanesi ve materyal sayısı’ istatistiğinde üniversite kütüphanelerinde toplam materyal sayısı 112.034.597 olarak açıklanmış bunların 17.600.015 basılı kitap, 92.033.986 elektronik olarak açıklanmıştır (TÜİK, 2018).

TÜİK’in Üniversite Kütüphanelerinde basılı ve elektronik kitap sayılarının yıllara göre değişimi aşağıdaki tabloda verilmiştir;

	Basılı Kitap Sayısı	Elektronik Kitap Sayısı
2014	14.365.326	80.379.955
2015	15.256.746	86.414.856
2016	15.236.013	87.110.338
2017	16.385.532	83.198.538
2018	17.600.015	92.033.986

Tablo 36.Üniversite Kütüphaneleri Elektronik ve Basılı Kitap Sayıları

Türkiye’de üniversite kütüphaneleri elektronik kitap sayılarını arttırmaları ile koleksiyonlarına basılı kaynakları da eklemişlerdir. Üniversite kütüphaneleri, basılı kaynak alımlarının yanı sıra diğer üniversiteler, bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar tarafından üretilen basılı kaynakları da koleksiyonlarına dâhil etmektedir

(Üniversiteler Yayın Yönetmeliği, 1984). Ayrıca enstitüler tarafından üretilen tezlerde basılı olarak kütüphane koleksiyonlarına eklenmektedir.

Kütüphaneler artan elektronik ve basılı kaynakları kontrol edebilmek, bütçelerini yeterli bir şekilde düzenlemek, dermenin niteliğini sağlamak, kaynaklarının kullanıcılar tarafından daha verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla elektronik ve basılı kaynakların seçimini birtakım unsurları göz önüne alarak karar vermelidir. Bu amaçla çalışmada üniversite kütüphanesi kullanıcılarının basılı ve elektronik kaynak tercihleri ve bu tercihlere ilişkin nedenler üzerinde durulmuştur. Araştırma amacı üniversite kütüphanelerinin derme geliştirme sürecinde temin edilecek kaynakları belirlemek için üniversite kütüphanesi kullanıcılarının basılı ve elektronik bilgi kaynağı tercihlerinin incelenmesi ve basılı ve elektronik kaynak tercihlerine tercihlere ilişkin değişkenlerin belirlenmesi olarak ortaya konmuştur. Bu kapsamda üniversite kütüphaneleri için üniversite kütüphanesi kullanıcılarının basılı ve elektronik kaynak tercihleri ile ilgili temin edilecek kaynakların belirlenmesi için şu öneriler verilebilir;

- Üniversite kütüphaneleri basılı ve elektronik kaynak alımlarını yayının türüne göre karar vermelidir.
- Üniversite kütüphaneleri basılı ve elektronik kaynak alımlarını kullanıcıların demografik özelliklerine göre karar vermelidir.
- Yapılan ankette bilimsel dergiler, referans kaynakları ve tezler gibi yayın türlerinde elektronik formatın tercih edildiği görülmüştür. Bu yayın türlerinin basılı formatında olanlarını koleksiyonlarında (yayının elektronik formatı varsa) kademeli olarak azaltabilir ve kullanıcılarında gelen tepkiyi göre tamamen bu yayın türleri için elektronik formata dönebilir.

- Elektronik kaynakların kullanımı ve erişimi ile ilgili kullanıcılarına yeterli düzeyde eğitimler verilerek elektronik kaynakların kullanılma ve erişimi ile ilgili kullanıcılar tarafından benimsenmesi sağlanabilir.
- 18-27 yaş ve Önlisans ve Lisans Öğrencisi grubu için elektronik ve basılı kaynak tercihlerinde genel olarak basılı formatı tercih ettikleri görülmüştür. Bunun nedenleri, elektronik kaynak teknolojisi hakkında kullanıcı eğitimi eksikliği ve hizmetin kullanılabilirliği konusunda tanıtım eksikliği olabilir. Bununla ilgili olarak üniversite kütüphanesi kullanıcı kitlesinin büyük bir bölümünü oluşturan 18-27 yaş ve Önlisans ve Lisans Öğrencisi grubu için elektronik kaynakların kullanımındaki artılar ve ulaşılabilirliği ile ilgili olarak destek verilerek elektronik kaynaklarla ilgili farkındalık kazandırılabilir.
- Elektronik kaynaklar için yeterli ekipman ve donanımı olmayan kullanıcıları için kütüphane alanlarında yeterli imkanlar sağlanabilir.
- Edebi kitaplar ve edebi dergiler gibi basılı formatta tercih edilen yayın türleri için bu kaynakların basılı olarak temin edilmesine devam edilebilir veya edebi yayınların ağırlıklı olarak koleksiyonunda bulunduran Halk Kütüphaneleri ile bu kaynakların dolaşımı konusunda işbirliği sağlanabilir.
- Bilimsel kitaplar ve gazete gibi elektronik ve basılı kaynak tercihi oranları birbirine yakın olan yayın türleri için yayının içeriğine ve kullanıcı kitlesinin özellikleri dikkate alınarak karar verilmelidir.
- Üniversite kütüphaneleri tarafından kullanıcıların basılı ve elektronik kaynak tercihleri ve yatkınlıklarını saptayabilmek için daha fazla çalışma yapılabilir ve bu konuda standartlaşma sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Anuradha, K. T., Usha, H. S. (2006). Use of e-books in an academic and research environment A case study from the Indian Institute of Science. Program: electronic library and information systems, 40 (1), s. 48-62. Erişim adresi: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/00330330610646807/full/html>
- Armstrong, C., Edwards, L., Lonsdale, R. (2002). Virtuallythere? E-books in UK academic libraries. Program: electronic library and information systems, 36(4), pp. 216-227. Erişim adresi: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/00330330210447181/full/html>
- Atılgan, D. (2006). İletişim Teknolojileri Çağında Değişen Bilgi Hizmetleri. 1. Uluslararası Bilgi Hizmetleri Sempozyumu: İletişim. 25-26 Mayıs 2006 İstanbul, Bildiriler içinde. Yayına hazırlayanlar Ayşe Üstün, Ümit Konya. İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği, s. 237-246. Erişim adresi: <http://eprints.rclis.org/7611/>
- Aziz, A. (2014). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Bhardwaj, M., Sharma, S. (2015). Electronic Resources for University Library and Its Advantages. International Journal of Research in Library Science, 1(2), pp. 1-10. Erişim adresi: <http://www.ijrls.in/journal/electronic-resources-for-university-library-and-its-advantages/>
- Büyüköztürk, Ş. (2018). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Akademi
- Can, A. (2018). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi. Ankara: Pegem Akademi
- Cumaoğlu, G., Saçıcı, E., Torun, K. (2013). E-Book versus Printed Materials: Preferences of University Students. Contemporary Educational Technology, 4 (2), p. 121-135. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cet/issue/25732/271481>
- Çelik, A. (1986). Elektronik Yayıncılık Üzerine. Türk Kütüphaneciliği, 35(4), s. 4-10. Erişim adresi: <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1423/1415>
- Çoğaltılmış Fikir ve Sanat Eserlerini Derleme Yönetmeliği. (2012). Resmi Gazete (Sayı: 28388). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/08/20120818-9.htm>
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., Büyüköztürk, Ş. (2016). Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: Spss Ve Lısrrel Uygulamaları. Ankara: Pegem Akademi.
- Dilevko, J., Gottlieb, L. (2002). Print sources in an electronic age: a vital part of the research process for undergraduate students. The Journal of Academic Librarianship, 28 (6), s. 381-392. Erişim adresi: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0099133302003415>

- Ergin, D. Y. (1995). Ölçeklerde Geçerlik ve Güvenirlik. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(7), s. 125-148. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaeabd/issue/356/1958>
- Gregory, C. L. (2008). "But I Want a Real Book": An Investigation of Undergraduates' Usage and Attitudes toward Electronic Books. Reference & User Services Quarterly, 47 (3), pp. 266-273. Erişim adresi: https://www.jstor.org/stable/20864892?seq=1#metadata_info_tab_contents
- Prytherch, R. (2004). Harrod's Librarians' Glossary and Reference Book. Burlington: Ashgate Publishing Limited.
- Hernon P., Hopper R., Leach M. R., Saunders L. L., Zhang J. (2007). E-book Use by Students: Undergraduates in Economics, Literature, and Nursing. The Journal of Academic Librarianship, 33 (1), s. 3-13. Erişim adresi: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0099133306001558>
- Kaptan, S. (1995). Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri. Ankara: Bilim Yayıncılık.
- Karabük Üniversitesi. (2019). Faaliyet raporu. Erişim adresi: <https://www.karabuk.edu.tr/faaliyet-raporu/>
- Karakoç, F. Y., Dönmez, L. (2014). Ölçek Geliştirme Çalışmalarında Temel İlkeler. Tıp Eğitimi Dünyası, 13 (40), s. 39-49. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ted/issue/21322/228738>
- Kayaoğlu H. D. (2004). Bilimsel İletişim Sürecinde Basılı Dergiden Elektronik Dergiye Geçiş. Aysel Yontar Armağanı içinde. İstanbul, Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi.
- Keş, Y. (2009). Elektronik yayıncılık ve web tasarım. İstanbul: Hiperkitap.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın Alfa Güvenirlik Katsayısı. Journal of Mood Disorders, 6(1), s. 47-48. Erişim adresi: <https://www.bibliomed.org/fulltextpdf.php?mno=221091>
- Kul, S. (2014). İstatistik sonuçlarının yorumu: P değeri ve güven aralığı nedir? Türk Toraks Derneği, 8(1), s. 11-13. Erişim adresi: <https://www.toraks.org.tr/uploadFiles/book/file/1832014154715-113.pdf>
- Küçükcan, B. (2006). Düünden Bugüne Matbaanın Serüveni. Milli Kütüphanemizin İlk Yöneticisi Leman Şenalp'e Armağan, kitabı içinde. İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği, s. 158-172. Erişim adresi: <http://eprints.rclis.org/8770/1/BerrinKucukcan.pdf>
- Kütüphane İstatistikleri. (2018). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30595>
- Li, C., Poe, F., Potter, M., Quigley, B., Wilson, J. (2011). UC Libraries Academic e-Book Usage Survey. Erişim adresi: <https://escholarship.org/uc/item/4vr6n902>
- Liu, Z. (2006). Print vs. electronic resources: A study of user perceptions, preferences, and use. Information Processing and Management, 42 (2), s. 583–592. Erişim adresi: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S030645730500004X>

- Mangen, A., Bente, R. W., Brønnick, K. (2013). Reading linear texts on paper versus computer screen: Effects on reading comprehension. *International Journal of Educational Research*, 2013, 58, s. 61-68. Erişim adresi: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0883035512001127>
- Odlis (Dictionary for Library and information science), (2019). Erişim adresi: <https://www.abc-clio.com/>
- Önder, I. (2008). Elektronik kitap olgusu ve Türkiye’de durum. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öngöz, S. (2013). Türk Öğretim Üyelerinin Elektronik Kitap Kullanım Durum ve Tercihleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 3 (1), s. 33-54. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/etku/issue/6270/84220>
- Özen, Y., Gül, A. (2007). Sosyal ve Eğitim Bilimleri Araştırmalarında Evren-Örneklem Sorunu. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, s. 394 – 422. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunikkefd/issue/2776/37227>
- Pesut D., Zivkovic, D. (2016). Students’ academic reading format preferences in Croatia. *New Library World*, 117 (5/6), pp. 392-406. Erişim adresi: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/NLW-02-2016-0008/full/html>
- Rao, S. S. (2004). Electronic book technologies: an overview of the presentsituation. *Library Review*, 53 (7), p. 363-371. Erişim adresi: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/00242530410552304/full/html>
- Rod-Welch L. J., Weeg B. E., Caswell J. V., Kessler T. L. (2013). Relative Preferences for Paper and for Electronic Books: Implications for Reference Services, Library Instruction, and Collection Management. *Internet Reference Services Quarterly*, 18(3-4), s. 281-303. Erişim adresi: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10875301.2013.840713>
- Rowlands, I., Nicholas, D., Jamali, H. R., Huntington, P. (2007). What do faculty and student really think about e-books? *Aslib Proceedings*, 59 (6), s. 489-511. Erişim adresi: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/00012530710839588/full/html>
- Seçer, İ. (2015). SPSS ve LISREL ile Pratik Veri Analizi: Analiz ve Raporlaştırma. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Serper, Ö. (2014). Uygulamalı istatistik. İstanbul : Ezgi kitabevi.
- Saxena, A. (2009). Elektronik Yayıncılık: BİT’in Akademik Kütüphaneler Üzerindeki Etkisi. *Uluslararası Akademik Kütüphaneler Konferansı*. 5-8 Ekim 2009 Delhi, Bildiriler Kitabı içinde (s. 670-672). Erişim adresi: http://crl.du.ac.in/ical09/papers/index_files/ical-117_142_311_2_RV.pdf
- Soydan, E. (2012). E-kitap Teknolojisi ve Basılı Kitabın Geleceği. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 389-399. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buyasambid/issue/29824/320892>
- Swain, D. (2010). Students' keenness on use of e-resources. *The Electronic Library*, 28 (4), p. 580-591. Erişim adresi: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/02640471011065391/full/html>

Tonta, Y. (2000). Elektronik yayıncılıkta son gelişmeler. Bilgi Dünyası Dergisi, 1(1), 89-132. Erişim adresi: <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/89-132--24.pdf> adresinden erişildi.

Tsakonas, G., Papatheodorou, C. (2006). Analysing and evaluating usefulness and usability in electronic services .Journal of Information Science, 32 (5), p. 400-419. Erişim adresi: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0165551506065934>

Türkiye Bilimler Akademisi Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü (TÜBA). (2019). Erişim adresi: <http://www.tubaterim.gov.tr/>

Türkiye İstatistik Kurumu. (2018). Kütüphane İstatistikleri. Erişim adresi: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30595>

Üniversiteler Yayın Yönetmeliği. (03.02.1984). Resmî Gazete (Sayı:18301). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=8312&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

Walton, E. W. (2007). Faculty and student perceptions of using e-books in a small academic institution. ACRL Thirteenth National Conference, 29 March – 1 April 2007, Baltimore, pp. 92-99. Erişim adresi: <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/conferences/confsandpreconfs/national/baltimore/papers/92.pdf>

Wu, M., Chen, S. (2011). Graduate students' usage of and attitudes towards e-books: experiences from Taiwan. Program: electronic library and information systems, 45 (3), s. 294-307. Erişim adresi: https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/00330331111151601/full/html#F_2800450303003

White, G.W., Crawford, G.A. (1997). Developing an electronic information resources collection development policy. Colllection Building, 16(2), pp. 53-57. Erişim adresi: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/01604959710164368/full/html>

Yıldız, N. (2014). Eskiçağda yazı malzemeleri ve kitabın oluşumu. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Zabukovec, V., Vilar, P. (2016). Paper or Electronic: Preferences of Slovenian Students. European Conference on Information Literacy. ECIL 2015: Information Literacy: Moving Toward Sustainability, pp 427-435. Erişim adresi: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-28197-1_43

EKLER

EK-1

Üniversite Kütüphanesi Kullanıcılarının Bilgi Kaynakları Tercihlerine Yönelik Anket Formu

Sayın katılımcı, bu anket uygulaması yapılmakta olan Yüksek Lisans tez çalışmasının bir parçası olup, ankete katılım gönüllü olarak sağlanmaktadır. Bilimsel çalışma için toplanacak veriler başka bir amaçla kullanılmayacak ve gizli tutulacaktır.

Katılımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Raşit SÜZER
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof. Dr. Doğan ATILGAN
Tez Danışmanı

a) Temel Bilgiler: Aşağıdaki sorulara vereceğiniz yanıtlara göre uygun seçeneği işaretleyerek belirtiniz.			
1. Yaşınız?			
a) 18-27	b) 28-44	c) 45 ve üstü	
2. Cinsiyetiniz?			
a) Kadın		b) Erkek	
3. Göreviniz?			
a) Akademik Personel	b) İdari Personel	c) Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	d) Önlisans ve Lisans Öğrencisi
4. Alanınız?			
a) Temel Bilimler	b) Sosyal Bilimler	c) Mühendislik/Mimarlık	d) Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri

b) Elektronik ve basılı kaynak tercihlerinizi değiştiren etkenler için uygun seçeneği işaretleyerek belirtiniz.	1	2	3
Not: Katılmıyorum (1), Kararsızım (2), Katılıyorum (3) şeklinde değerlendirilerek işaretleme yapılacaktır.			
1. Genellikle basılı kaynakları okumayı tercih ederim.			
2. Basılı ve elektronik kaynak tercihimin yayının türüne göre değişiklik gösterir.			
3. Araştırma yaparken elektronik kaynak kullanımı kolay olduğu (kopyala, yapıştır, aradığını kelimeyi veya metni bulma, paylaşma vb. gibi seçenekler) için elektronik kaynakları tercih ederim.			
4. Basılı kaynaklara göre elektronik kaynaklar kolay ulaşılabilir, taşınabilir, saklanabilir olduğu için elektronik kaynakları tercih ederim.			
5. Elektronik kaynak için yeterli donanım ve ekipmanımın olmaması beni basılı kaynaklara yönlendiriyor			
6. Elektronik kaynakların sunulduğu platformların karmaşıklığı ve bu platformlara bağlanmada yaşadığım zorluklar beni basılı kaynaklara yönlendiriyor.			

7. Daha önceki araştırma yapma, okuma, yazma vb. alışkanlıklarım beni basılı kaynaklara yönlendiriyor			
8. Basılı kaynakları kullanmaya daha yatkınım.			
9. Elektronik kaynağı kullanırken metne yeterince odaklanamam.			
10. İstediğim bilgiye eriştiğim zaman kaynağın basılı veya elektronik olması fark etmez.			
b) Elektronik ve basılı kaynak tercihlerinizi değiştiren etkenler için uygun seçeneği işaretleyerek belirtiniz.	1	2	3
Not: Katılmıyorum (1), Kararsızım (2), Katılıyorum (3) şeklinde değerlendirilerek işaretleme yapılacaktır.			
11. Aynı kaynağın hem basılı hem de elektroniği varsa basılı kaynağı tercih ederim.			
12. Basılı kaynak üzerinde karalama, altını çizme, not alma gibi şeyler yapabildiğim için ilk önceliğim basılı kaynaklardır.			
13. Akademik yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim.			
14. Edebi yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim.			

Aşağıda yayın türlerinin basılı ve elektronik olarak okuma tercihlerinize göre uygun yayın türlerini işaretleyiniz.

Elektronik olarak okumak istedikleriniz.		Basılı olarak okumak istedikleriniz.	
Bilimsel Kitaplar		Bilimsel Kitaplar	
Edebi Kitaplar		Edebi Kitaplar	
Bilimsel Dergiler		Bilimsel Dergiler	
Edebi Dergiler		Edebi Dergileri	
Gazete		Gazete	
Ders Kaynakları		Ders Kaynakları	
Referans Kaynakları		Referans Kaynakları	
Nadir ve Yazma Eserler		Nadir ve Yazma Eserler	
Tezler		Tezler	

EK-2 (ÖN ODAK GRUBUNA SUNULAN ANKET)

Üniversite Kütüphanesi Kullanıcılarının Bilgi Kaynakları Tercihlerine Yönelik Anket Formu

Sayın katılımcı, bu anket uygulaması yapılmakta olan Yüksek Lisans tez çalışmasının bir parçası olup, ankete katılım gönüllü olarak sağlanmaktadır. Bilimsel çalışma için toplanacak veriler başka bir amaçla kullanılmayacak ve gizli tutulacaktır.

Katılımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Raşit SÜZER
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bilgi ve Belge Yönetimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof. Dr. Doğan ATILGAN
Tez Danışmanı

a) Temel Bilgiler: Aşağıdaki sorulara vereceğiniz yanıtlara göre uygun seçeneği işaretleyerek belirtiniz.			
1. Yaşınız?			
d) 18-27	e) 28-44	f) 45 ve üstü	
2. Cinsiyetiniz?			
c) Kadın		d) Erkek	
3. Göreviniz?			
a) Akademik Personel	b) İdari Personel	c) Doktora ve Yüksek Lisans Öğrencisi	d) Önlisans ve Lisans Öğrencisi
4. Alanınız?			
a) Temel Bilimler	b) Sosyal Bilimler	c) Mühendislik/Mimarlık	d) Diş Hekimliği, Tıp ve Sağlık Bilimleri

b) Elektronik ve basılı kaynak tercihlerinizi değiştiren etkenler için uygun seçeneği işaretleyerek belirtiniz.	1	2	3
Not: Katılmıyorum (1), Kararsızım (2), Katılıyorum (3) şeklinde değerlendirilerek işaretleme yapılacaktır.			
1. Genellikle basılı kaynakları okumayı tercih ederim.			
2. Genellikle elektronik kaynakları okumayı tercih ederim.			
3. Basılı ve elektronik kaynak tercihimin yayının türüne göre değişiklik gösterir.			
4. Araştırma yaparken elektronik kaynak kullanımı kolay olduğu (kopyala, yapıştır, aradığını kelimeyi veya metni bulma, paylaşma vb. gibi seçenekler) için elektronik kaynakları tercih ederim.			
5. Basılı kaynaklara göre elektronik kaynaklar kolay ulaşılabilir, taşınabilir, saklanabilir olduğu için elektronik kaynakları tercih ederim.			
6. Elektronik kaynak için yeterli donanım ve ekipmanımın olmaması beni basılı kaynaklara yönlendiriyor			
7. Elektronik kaynakların sunulduğu platformların karmaşıklığı ve bu platformlara bağlanmada yaşadığım zorluklar beni basılı kaynaklara yönlendiriyor.			
8. Aynı kaynağın hem basılı hem de elektroniği varsa ilk önce elektronik kaynağa ulaşmaya			

çalışırım.			
9. Daha önceki araştırma yapma, okuma, yazma vb. alışkanlıklarım beni basılı kaynaklara yönlendiriyor			
10. Basılı kaynakları kullanmaya daha yatkınım.			
11. Elektronik kaynağı kullanırken metne yeterince odaklanamam.			
12. İstedğim bilgiye eriştiğim zaman kaynağın basılı veya elektronik olması fark etmez.			
b) Elektronik ve basılı kaynak tercihlerinizi değiştiren etkenler için uygun seçeneği işaretleyerek belirtiniz.	1	2	3
Not: Katılmıyorum (1), Kararsızım (2), Katılıyorum (3) şeklinde değerlendirilerek işaretleme yapılacaktır.			
13. Aynı kaynağın hem basılısı hem de elektroniği varsa basılı kaynağı tercih ederim.			
14. Basılı kaynak üzerinde karalama, altını çizme, not alma gibi şeyler yapabildiğim için ilk önceliğim basılı kaynaklardır.			
15. Akademik yayınlarda elektronik kaynakları tercih ederim.			
16. Akademik yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim.			
17. Edebi yayınlarda elektronik kaynakları tercih ederim.			
18. Edebi yayınlarda basılı kaynakları tercih ederim.			

Aşağıda yayın türlerinin basılı ve elektronik olarak okuma tercihlerinize göre uygun yayın türlerini işaretleyiniz.

Elektronik olarak okumak istedikleriniz.		Basılı olarak okumak istedikleriniz.	
Bilimsel Kitaplar		Bilimsel Kitaplar	
Edebi Kitaplar		Edebi Kitaplar	
Bilimsel Dergiler		Bilimsel Dergiler	
Edebi Dergiler		Edebi Dergileri	
Gazete		Gazete	
Ders Kaynakları		Ders Kaynakları	
Referans Kaynakları		Referans Kaynakları	
Nadir ve Yazma Eserler		Nadir ve Yazma Eserler	
Tezler		Tezler	

T.C
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 85434274-050.04.04 / 27268

Konu : Etik Kurul Kararı Hakkında

04.05, 2020

Sayın Raşit SÜZER

İlgi: 24/01/2020 tarihli başvurunuz.

“Üniversite Kütüphanesi Kullanıcılarının Bilgi Kaynağı Tercihi” başlıklı teziniz ile ilgili olarak Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Alt Etik Kurulunun 30/03/2020 tarihli toplantısında alınan 3/62 sayılı kararın bir örneği ilişikte gönderilmektedir.
Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Sibel SÜZEN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EKLER:
Karar Örneği (1 sayfa)

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 30/03/2020

Toplantı Sayısı : 3

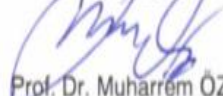
Karar Sayısı : 62

62- Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Raşit Süzer**'in "Üniversite Kütüphanesi Kullanıcılarının Bilgi Kaynağı Tercihi" başlıklı tezi ile ilgili olarak yaptığı düzeltmeler Kurulumuzca incelendi.

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Raşit Süzer**'in "Üniversite Kütüphanesi Kullanıcılarının Bilgi Kaynağı Tercihi" başlıklı tezinin, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR

30/03/2020

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

ÖZET

Bilim ve teknolojinin gelişmesiyle beraber elektronik kaynaklar hayatımıza girmiş ve kullanıcıların bilgiyi işleme, kaydetme, arama, kullanma, paylaşma ve bilgiye erişim etkinliklerini değiştirmiştir. Bununla beraber basılı kaynaklarda yayınlanmaya ve kullanılmaya devam etmiştir. Elektronik ve basılı kaynakların kullanım şekli ve oranı; yayının türüne, ulaşılabilirliğine, kişinin yaşına, kullanma amacına vb. birçok değişkenden etkilenmektedir.

Kütüphaneler artan elektronik ve basılı kaynakları kontrol edebilmek, bütçelerini yeterli bir şekilde düzenlemek, dermenin niteliğini sağlamak, kaynaklarının kullanıcılar tarafından daha verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla elektronik ve basılı kaynakların seçimini birtakım unsurları göz önüne alarak karar vermelidir.

Araştırma amacı üniversite kütüphanelerinin derme geliştirme sürecinde temin edilecek kaynakları belirlemek için üniversite kütüphanesi kullanıcılarının basılı ve elektronik bilgi kaynağı tercihlerinin incelenmesi ve basılı ve elektronik kaynak tercihlerine tercihlere ilişkin değişkenlerin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda anket oluşturulmuştur. Araştırmanın evren ve örneklemi için Karabük Üniversitesi seçilmiştir. Anket Karabük üniversitesinde uygulanmıştır.

Çalışmanın sonucunda elektronik ve basılı kaynak tercihleri ve bu tercihleri etkileyen nedenler; katılımcıların demografik özelliklerine, yayını türüne, yayının kullanım amacı, kaynağın kullanım yatkınlığı gibi nedenlerden dolayı farklılaştığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Elektronik Kaynak; E-Kitap; Basılı Kaynak; Üniversite Kütüphaneleri; Okuma formatı tercihleri; SPSS

SUMMARY

With the development of science and technology, electronic resources have entered our lives and have changed the activities of users to process, save, search, use, share and access information. However, it continued to be published and used in printed sources. The usage and rate of electronic and printed resources; the type of publication, accessibility, age of the person, purpose of use, etc. It is influenced by many variables.

Libraries should decide on the selection of electronic and printed resources in order to control the increasing electronic and printed resources, adequately organize their budgets, ensure the quality of the collection, and ensure that their resources are used more efficiently by users.

The purpose of the research is to examine the printed and electronic information resource preferences of the university library users and to determine the variables related to the preferences to the printed and electronic resource preferences in order to determine the resources to be provided in the collection development process of the university libraries. In accordance with this purpose, a questionnaire has been created. Karabuk University was chosen for the population and sample of the study. The survey was carried out at Karabuk University.

As a result of the study, electronic and print source preferences and the reasons affecting these preferences; It was observed that the participants differed due to the demographic characteristics, type of broadcasting, the purpose of the broadcast, and the tendency to use the resource.

Keywords: Electronic Resource; E-Book; Printed Source; University Libraries; Reading format preferences; SPSS